

Bošnjaška kulturna zveza Slovenije
Bošnjački kulturni savez Slovenije
Bosniak Cultural Union of Slovenia

BOŠNJIJAK

List
Bošnjačkog
kulturnog saveza
Slovenije
ISSN 1580-8270

Godina XII

broj 57

Ljubljana

junij 2020

**Maske - koje
život znače**

**Pečat
jezika**

**Kul
note**

**Boje u odsjaju
pozitivizma**

Lahko ti vzamejo vse, razen znanja!

Bošnjaška kulturna zveza Slovenije
Bošnjački kulturni savez Slovenije
Bosniak Cultural Union of Slovenia

Iskrene čestitke povodom nastupajućeg Ramazanskog Bajrama uz želju da ga provedete u zdravlju, veselju i rahatluku skupa sa svojom porodicom i prijateljima!

Bajram Šerif Mubarek Olsun!

Obnovljena džamija Ferhadija, Banjaluka

Obnovljena Aladža džamija, Foča

U ovom broju

Priznanja: Lahko ti vzamejo vse, razen znanja!
Kultura i društvo: Period novih izazova i novih mogućnosti
Jezič i dijaspora: Očuvanje jezika i identiteta
Akcenti: Bosna ima Sebe (Bosanska nacija – država, političko bosanstvo i Bosna)
Dan državnosti BiH: Domovina, to se srce izgovara
Dan nezavisnosti BiH: Bosna je pjesmama
Programi 2020: Boje i odsjaji pozitivizma
Događaji: Dogovori kuću grada
Večeri BH filma: Svakodnevne priče
Nove knjige: Mati i sin, Prišiel je Širaz. Maček – begunec.
Prevodi: Te stazice djetinjstva
Pjesme za djecu: Pečat jezika
Priča za djecu: Zekō i večera
Gost pjesnik: Šimo Ešić
Kulturni projekti: Kulnote
Društva: Ljiljan, Sevdah, Velenje, Biser, Behar, Izvor, Ruh, Merak
Okom kamere

Na naslovnoj strani: „Ljiljanovci sa maskama solidarnosti i Bosanska kera iz Banjaluke

Između dva broja Motiv više...

Piše: Kerim Dizdar

Period između dva broja našeg lista obilježilo je nekoliko događaja. U posjetu Sloveniji došlo je Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, i očekivali smo da će biti vremena i za zajednički sastanak s predstavnicima društava i saveza u Ambasadi BiH, ali, i pored naših želja i nastojanja, do sastanka nije došlo, uz opravdanje da je program bio preobiman, i da je bilo previše obaveza za tako kratak boravak. Ali, kad god slovenački državnici dođu u posjetu BiH, nađu vremena da se susretnu sa Slovencima koji žive u BiH. A bilo je potrebno da se sastanemo, pogotovo što je proteklih godina došlo do znatnog priliva stanovništva iz BiH u Sloveniju i što se naš broj neprestano uvećava, **Aktivnosti društava i BKSS su bila u punom zamahu**, sadržajnim kulturnim događajima smo širom Slovenije obilježili Dan državnosti Bosne i Hercegovine i Dan nezavisnosti, 1.mart. Stvarali smo nove mostove kulturne i prijateljske saradnje između BiH i Slovenije, što se, poznato je, uvijek podsticajno odražava na sveukupne odnose između naših država.

Nažalost, pandemija je prekinula naše aktivnosti, i stvari neće biti iste kao do sada. Sada vidimo koliki problem predstavljaju i neriješena sistemska rješenja za rad BKSS i društava. Finansiranje ovisi o projektima koji se ne mogu izvoditi a svako društvo ima svoje fiksne troškove.

U odnosu na druge saveze iz bivše SFRJ, BKSS i njegova društva su u najtežoj situaciji, jer nemamo kao drugi pomoć iz vlastite države. Treba promišljeno raditi i prilagoditi se, da naša društva i BKSS očuvaju i razvijaju svoju funkciju, odnosno programsku aktivnost, a i druženje i razmjenu kulturnih i drugih sadržaja kao jedan od motiva organizovanja. Treba se prilagoditi i fokusirati na kulturne sadržaje koji animiraju 30 do 50 ljudi, dijelom promijeniti programske prioritete, težiste prebaciti na književne, likovne, kamerne teatarske i muzičke sadržaje, te na promocije i okrugle stolove, istraživačke projekte i publicistiku.

Osim povezivanja sa institucijama i sadržajima iz BiH, trebalo bi i da se uključujemo i u srodne oblike djelovanja u nasoj novoj domovini Slovenij. BKSS i društva moraju biti most kulturnog povezivanja dviju država.

»Bošnjak« nastavljamo pripremati i izdavati, jer je ovo rijedak časopis u dijaspori koji se kontinuirano štampa. Nova situacija zahtijeva prilagođavanje, i težiste se seli na elektronska izdanja i društvene mreže. Skupština BKSS bila je planirana za sredinu marta, ali je zbog pandemije odložena z vrijeme kad se stvore za to uvjeti.

Na kraju, želim da ostanete zdravi, i da i u drugačijim okolnostima naše projekte zadržimo ne samo na istom nivou, nego čak i da ih poboljšamo. Jer, kao što smo to poručili i ovim brojem – Kultura ne smije zastati.

BOŠNJAK
časopis Bošnjačkog
kulturnog saveza
/Bošnjaške kulturne
zveze Slovenije

Adresa: Tržaška 2, 1001 Ljubljana
Za izdavača: Kerim Dizdar
Ovaj broj uredili: Kerim Dizdar i Ismet Bekrić
Redakcija: Dijana Harčević Čatić, Maida Džinić Poljak, Sanela Fejzić, Fahir Gutić,
Nihad Đozić i Ismet Bekrić (lektor i redaktor)
Grafička priprema i štampa: Grafična delavnica »Bor« Ilirska Bistrica

email: info@bkzs.si
Matični broj: 1161148
Poreski broj/Davčna številka: 18322697
Tran. račun: NLB SI56 02083-0090659476

Lahko ti vzamejo vse, razen znanja!«

Životna i stvaralačka vodilja znanstvenice Aida Kamišalić Latifić, inženjerke godine 2019. u Sloveniji.

Naslov ovog teksta vodilja je jedne znanstvenice koja je u godinama progona i rata u Sloveniju došla iz Bosne, iz Tuzle, kao djevojčica, osnovka, i hrabro prošla kroz sve izazove i iskušnje. I uzdigla se do doktorske titule i profesorice na Fakultetu za elektrotehniku, računalništvo i informatiku mariborskog Univerziteta.

I ne samo to – postala je i **inženjerka godine, 2019. u Sloveniji.**

I još više – ostala je skromna i jednostavna, uz sve ono što je ostvarila u nauci i istraživanjima i otkrićima.

Znanje je naše bogatstvo! Naša najbolja osobna iskaznica / lična karta / potvrda ko smo i šta smo.

Zato je bosanska Slovenka ili slovenska Bosanka, kako vam već drago, jer ti su se pridjevi spleli u jednu metaforu, odmah shvatila – ulazeći u život »od nule« - da je sve prolazno, privremeno, sve – osim znanja.

»Lahko ti vzamejo vse, razen znanja!«

Tako je rekla, i ponavlja, **prof. dr. Aida Kamišalić Latifić.**

Saznanje koje na svim jezicima ima isto duboko životno značenje.

»Mogu ti uzeti sve, samo znanje – ne!«

Ova životna i stvaralačka vodilja, i zvijezda, i istina, u dobroj mjeri je utkana i u djelatnost našeg Saveza kulturnih društava Slovenije, i gotovo svih onih koji dolaze u naša kulturno-umjetnička društva, da se druže, igraju, pjevaju, pišu, recitiraju, slikaju – jednostavno, da stvaraju. I da se obrazuju do najviših zvanja.

Ovo geslo ima posebnu podsticajnu snagu u ovom vremenu pandemije i opasnosti – da i ovo zlo možemo pobijediti, prevladati samo upornošću i znanjem.

»Lahko ti vzamejo vse, razen znanja!«

Iskrene čestitke!

Period novih izazova i novih mogućnosti

Prof. dr. Sanjin Kodrić, predsjednik BZK „Preporod“ BiH:
Pokrenuli smo i portal za kulturu i društvena pitanja „Biserje“.

Epidemija uzrokovana virusom COVID-19 izaziva krizu koja je prije svega javnozdravstvena, a onda i privredna, odnosno ekonomska, ali i šira koju izravno osjećamo u našim svakodnevnim životima i koja se neminovno odražava i na kulturu, te u tom kontekstu i na Bošnjačku zajednicu kulture „Preporod“ kao cjelinu, koja je u protekloj godini i početkom ove ušla u svoju novu razvojnu fazu, što se vidjelo u svim postojećim segmentima našeg rada i djelovanja, kao i u našim brojnim novim projektima, programima i aktivnostima koje smo pokrenuli, a što je pratila i reorganizacija naše zajednice. Bilo je to, dakle, vrijeme našeg novog optimizma, odnosno vrijeme *preporoda* „Preporoda“, kako je to javnost prepoznala.

Ovo je sažetak početka pisma koje je predsjednik BZK „Preporod“ BiH prof. dr. Sanjin Kodrić uputio članovima, saradnicima i kulturnim pregaocima i stvaraocima ne samo u BiH, nego i šire, pa se to u izvjesnoj mjeri odnosi i na djelatnost našega BKSS i na kulturnu saradnju.

Novi projekti

„Ovu godinu bili smo zamislili i najavili kao *Godinu „Preporoda“*, te smo bili planirali desetine projekata, programa i aktivnosti kojima smo tokom tekuće godine namjeravali primjereno obilježiti 30. godišnjicu obnove rada BZK „Preporod“, najavljujući tako i skorbu 120. godišnjicu osnivanja današnjeg „Preporoda“. Istovremeno, započeli smo i niz drugih važnih kulturno-naučnih projekata, posebno u našem Institutu za bošnjačke studije, među kojima su i fundamentalno važni projekti za cjelinu našeg naroda i našu domovinu. Međutim, veliki dio naših projekata, programa i aktivnosti, posebno onih vezanih za javnost i društvena okupljanja, trenutno je otkazan ili odgođen u skladu s aktuelnom epidemiološkom situacijom.

Pa ipak, nismo posustali, a pogotovo nismo odustali od svega što smo započeli, te je, uprkos smanjenim

kapacitetima, sve ovo vrijeme Direkcija BZK „Preporod“ radila bez dana prestanka, a preostali naši kulturno-naučni projekti odvijaju se i dalje, mada, naravno u skladu s trenutnim mogućnostima. Štaviše, doslovno nasuprot svima teškoćama vezanim za aktuelnu situaciju, pokrenuli smo i neke nove, najnovije projekte, programe i aktivnosti, i to prvenstveno u alternativnoj on-line sferi, odnosno putem našeg portala za kulturu i društvena pitanja *Biserje.ba* (poput npr. široko prepoznatog projekta *#mojsevdah*, ali i drugih), a trenutno započinjemo ili pripremamo i još nekoliko takvih projekata, programa i aktivnosti, među njima i neke od najšire društvene važnosti. Krizu smo, dakle, shvatili kao izazov za nove mogućnosti, pa smo tako, iako na drugačiji način, ipak nastavili naš započeti put razvoja, uprkos svim aktuelnim otežavajućim okolnostima...

Budimo optimistični

Dakle, uprkos aktuelnom stanju i općoj krizi, BZK „Preporod“ ne zaustavlja se i ide dalje. Mi to moramo jer moramo sačuvati „Preporod“ kao temeljnu i najstariju kulturnu ustanovu Bošnjaka, s tradicijom dužom od jednog stoljeća. To nam je zadaća i zavjet naših časnih prethodnika, i to je naša društvena obaveza još od osnivanja današnjeg „Preporoda“ 1903. godine.

Zato, sve vas želimo ohrabriti – **period koji slijedi vjerovatno će biti period novih izazova, ali samim tim i novih mogućnosti, novih šansi. Moramo, dakle, ostati optimistični i predani našoj zadaći, ali se moramo i pripremiti za nove načine rada.** To znači da nastavljamo sa svim što smo započeli, uključujući i reorganizaciju BZK „Preporod“, nastavljamo sve naše projekte, programe i aktivnosti, nastavljamo naš *preporod* „Preporoda“, ali ćemo to još neko

Sarajevska Vijećnica: Esad Ajeti, Filip Mursel Begović, Sanjin Kodrić i Kerim Dizdar

vrijeme morati raditi na drugačiji način. I dosad smo insistirali na punoj društvenoj odgovornosti i radu za opće dobro, uključujući i strogu finansijsku disciplinu, ali sad moramo našu odgovornost i discipliniranost podići na još višu razinu. Uz ovo, moramo biti i još kreativniji, još inovativniji, još predaniji zadaći koju smo preuzeli, svjesni važnosti i uloge BZK „Preporod“ u cjelini našeg društva. Pri svemu ovom, trebamo razvijati i nove oblike našeg rada i djelovanja u skladu s aktuelnim trenutkom, s jedne strane, dok, s druge strane, vrijeme koje imamo pred sobom trebamo iskoristiti da radimo na projektima, programima i aktivnostima koje trenutno ne možemo realizirati u javnosti s obzirom na stanje u kojem se nalazimo, a kako bismo u potpunosti bili spremni za njihovu javnu realizaciju onda kad – nadamo se što prije – dođe trenutak za to. Stoga vas potičemo da u skladu s novonastalim izazovima ne posustajete u svojem radu, a da planirane projekte, programe i aktivnosti u ovoj godini pokušate što je više moguće prilagoditi aktuelnom općem interesu i tekućim potrebama društva. Direkcija BZK „Preporod“ svim organizacijskim jedinicama, svim podružnicama i svim članovima BZK „Preporod“ dokraja stoji na raspolaganju kao pomoć i podrška u ovom smislu.

Tokom proteklih gotovo 120 godina, BZK „Preporod“ prošao je kroz različita vremena i njihove brojne izazove, pa će tako, ako Bog da, proći i kroz izazov s kojim se trenutno suočavamo.

Očuvanje jezika i identiteta

Piše: Prof. dr. Izet Muratspahić (Švedska)

U Skandinaviji danas živi oko sto hiljada doseljenika iz Bosne i Hercegovine. Većina njih ima i novo državljanstvo, te je velika mogućnost da će oni i ostati u novim zemljama. Svi pokazatelji govore da se radi o jednoj od najboljih doseljeničkih grupa na ovim prostorima, koja je naučila jezik, našla posao i uspješno se integrirala u društvo. Nema u tome, naravno, ničega lošeg, osim bojazni od asimilacije. Zato je od velike važnosti očuvanje identiteta i maternjeg jezika, pogotovu kod novih generacija. Najodgovorniju ulogu u tome imaju roditelji, ali i mnogi drugi, poput naših saveza i udruženja koji kroz svoje programske sadržaje pomažu da se zadrži jezik, tradicija i kultura domovine i pisaca koji svojim djelima drže jezik živim i bogate leksički fond doseljenika...

Tri su bitna svojstva čovjeka u vezi sa jezikom: jezička sposobnost, jezičko znanje i jezička upotreba. Također postoje tri faktora jezičke komunikacije bez kojih ona ne bi bila moguća, a to su: komunikatori, komunikacijski kôd i komunikacijski kanal.

Pozicija maternjeg jezika u dijaspori je vrlo osjetljiva i kompleksna, s obzirom da se relativno malo koristi i u stalnoj je sprezi sa još najmanje dva jezika (jezikom zemlje prijema, engleskim i još nekim drugim koji su djeca obavezna učiti u školi).

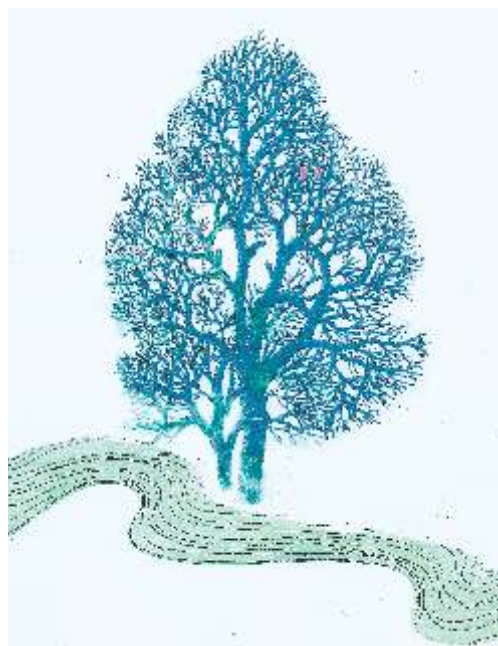
Naš jezik je dobro etabliran u skandinavskim zemljama, posebno u Švedskoj. Priznat je kao zvanični jezik, koristi se pod svojim imenom u najvećem broju institucija, a u Švedskoj se izučava u školama i Institutu za moderne jezike u Uppsali. Opća ocjena je da se dobro radi na očuvanju ovog jezika, ali bi, naravno, uvijek moglo bolje.

Prof. dr. Izet Muratspahić dvije i po decenije aktivno prati razvoj književnog stvaralaštva naših pisaca u dijaspori, a ta istraživanja sazeo je u studiju pod naslovom „Književnost bosanskohercegovačke dijaspore u Skandinaviji“. Važnost ove studije je višestruka jer predstavlja prvu knjigu ovakve vrste u kojoj su ispunjeni ciljevi: sakupljeno je, opisano i klasificirano cjelokupno to stvaralaštvo od početaka do danas, čime je sačuvano od zaborava i spriječena njegova dalja marginalizacija, kako u domovini, tako i zemljama prijema. Predstavljeno je oko 100 pisaca koji su objavili jednu ili više knjiga.

Znanje maternjeg jezika je važno iz više razloga, od kojih treba pomenuti sljedeće: to je osnovni stup identiteta, pomoću njega se ima aktivna veza sa domovinom, realizira se tzv. „aktivna dvojezičnost“, njegovo znanje pomaže u učenju drugih jezika, a time se otvara i moguća perspektiva na tržištu rada. U procesu očuvanja jezika treba voditi računa o sljedećim elementima: prakticiranju jezika u kući, posjećivanju domovine, učešću djece na nastavi maternjeg jezika, formiranju kućne biblioteke, te stimuliranju mladih da uče jezik kroz kulturne i književne aktivnosti u udruženjima. U ovaj proces trebaju biti uključeni svi, od roditelja, nastavnika, pisaca, pa do udruženja i saveza.

Znanje i prakticiranje maternjeg jezika pomaže i u očuvanju identiteta našeg čovjeka. Postoji određen broj

doseljenika koji u želji da se što bolje adaptiraju i integriraju u novo društvo zanemare vlastiti identitet, što dovodi do krupnih poremećaja u samopouzdanju. Jer, ako uzmemo u obzir, da pored pojedinačnog (individualnog) identiteta postoje i grupni identiteti koji se realiziraju na razini porodice, religije, nacije i mnogih drugih grupacija kojima čovjek na neki način pripada, onda je jasno koliko je identitet u promjeni kao historijska kategorija. Na tom planu jasno se uočavaju uticaji globalizacije i fragmentacije identiteta, to jest, dva ogledala u kojima pojedinac traži svoj autentični lik.

Crtež: Omer Berber

Bosna ima Sebe Bosanska nacija-država, političko bosanstvo i Bosna

Piše: **Dr. Senadin Lavić**

Suspektni mit o Bosni kao mostu ili ćupriji preko koje gaze kulture, religije, civilizacije, vojske, prognanici, trgovci, kao mjestu dodira razlika koje n a v o d n o o s t a v l j a j u katastrofalne posljedice po njezinu povijest - nije tačan u

doslovnom smislu. On, prije svega, potpuno potiskuje bosanstvo koje povijesno postoji prije i povrh naracija o premoštavanju ili spajanju 'različitih' svjetova, etnija, civilizacija. Bosna je povijesno starija od današnjih etnopolitika.

Bosanska paradigma podrazumijeva da u osnovu bosanstva stoji pluralna jezgra u kojoj se objedinjava multilateralni sadržaj sasvim neuhvatljiv za savremene etničko-nacionalističke naracije o homogenim 'plemenima' od stoljeća sedmog. Taj mit je naivan u procesima globalizacije kada je svaka tačka planete postala most, dodir ili prožimanje kultura, jezika i naroda. Taj mit nam nameće predstavu da Bosna nema sebe, vlastitu povijesno-političku supstanciju u konstrukcijama razgraničavanja i da služi samo nečemu drugom izvan nje. Mitom o mostu Bosna se desupstancijalizira kao samosvojno povijesno biće s vlastitom političkom sadržinom.

Etnopolitika antibosanstva ogleda se u detaljnom poricanju identiteta Bosne i poricanju svega bosanskog - jezika, povijesti, kulture, teritorije, političke forme, naroda. Na taj način, potiskivanjem svega bosanskog, etnopolitika pravi prostor za sopstveno djelovanje u 'nedefiniranoj' zemlji, pričinja se kao da ništa ne postoji osim reduciranja bosanstva na neku etničku akcenciju kao jedinu bitnu povijesnu formu. Cijeli sadržaj 20. stoljeća u modelu antibosanske ideologije pokazuje se kao radikalno isključivanje bosanskog sadržaja iz Bosne i njezino pretvaranje u 'tehnički' prostor nagodbe o razgraničenju dva izvanbosanska nacijska projekta koja su u vlastitom konstruiranju nacije došla do faze negiranja identiteta svega bosanskog.

O čemu mi, ustvari, govorimo kada govorimo o Bosni, o današnjoj državi Bosni i Hercegovini? Sa strane etnopolitike nameće se obmana da je Bosna 'državna zajednica tri nacije', da je to 'unija tri etničke teritorije', 'zajednica koju 1995. konstituiraju svojom voljom tri naroda', 'nemoguća država', 'podijeljena država'... Pravno-politički, dakle, realno Bosna je internacionalno priznata i suverena država.

Nekropola stećaka Radimlja - Stolac

Ustav kaže da je Bosna i Hercegovina demokratska država. Ona je od 1992. godine postavljena u internacionalni poredak kao 177. članica *Organizacije ujedinjenih nacija* - ne naroda ili etničkih grupa i plemena. Time je jasno da ona pripada svjetskom *poretku država-nacija* što ne odgovara zlim namjerama susjednih nacionalističkih i hegemonijskih projekata.

Konstituentni elementi Bosne su građani i narodi. To su sastojci od kojih se sastoji Bosna! Oni su državopravna cjelina ravnopravnih ljudi, bosansko-hercegovački (bosanski) *demos*, odnosno 'državni narod' ili državljanska nacija. Oni nisu etnička 'nacija' - oni su državljanska nacija! Oni su to jer su povezani pravima i obavezama u javnopravni odnos s državom Bosnom i Hercegovinom. Zato se slobodno mogu imenovati kao bosanski narod. Bosanska nacija ili državni narod nije podređen ideologiziranim historijskim slikama mitskog etniciteta ili aktualnim dominirajućim nacijskim ideologijama, nije bitno da li odgovara mitovima o 'pravim nacijama', 'zakašnjelim nacijama' i slično, nego da li u javnopravnom odnosu postoji kritični minimum uzajamnih prava i obaveza koji 'konstitutivne' i 'nekonstitutivne' narode i građane BiH povezuje u jedinstven državni narod, naciju.

Etnopolitika pokušava o narodu govoriti kao o 'konstitutivnom', a to znači da se sva politika i život odvija kroz konsocijaciju koja je srce etnokratije. Ne radi se o ravnopravnosti naroda međusobno, prije je na djelu zahtjev da se uspostavi život jednih pored drugih kao odijeljenih etničkim, religijskim, povijesnim, jezičkim ili nekim drugim identitetnim elementima. U takvom modelu ili nacrtu ne može se misliti život u Bosni bez prenatlaženog 'trojstva' etničkih grupa pored kojih se pojavljuju i Ostali, Drugi, Drugačiji. To ne znači zanemarivanje postojanja tri etničke grupe s njihovim specifičnostima, ali je nedopustivo da se etnička dimenzija nametne državnoj razini političkog kao presudna, primarna i jedino bitna u odnosu na funkcioniranje državnog sistema.

U srži obmanjujuće etopolitike država se posmatra kao mehanički zbir 'tri naroda' koji čine Uniju Bosne i Hercegovine! Stalno se govori o 'tri reprezentacije'! Etnopolitika nas obmanjuje kada etničke grupe u internacionalno priznatoj državi pretvara u nacije. To nam kazuje da etnopolitika operira s kulturno-biološkim konceptom 'nacije' i ne iskazuje državotvornu bosansku svijest. Etnopolitika nas prisiljava na nelogičnost da političke partije predstavljaju etničke grupe, da je predsjednik političke partije 'legitimni' predstavnik etničke grupe, kao neki etnarh i da je konsocijacija - demokratija. Ta politika ne misli na proceduralni legitimitet pojedinih političara i zbog toga se pojavljuje sporna konstrukcija o 'pravim' predstavnicima naroda i 'jedinim legitimnim' predstavnicima etničkih grupa. Etničke grupe se predstavljaju kao zasebne 'izborne jedinice', etnija se lažno predstavlja za demos. Po tome nakaradnom gledanju na izborima se natječu narodi, a ne političke partije. Ustvari, samo za vijeće naroda biraju se predstavnici naroda. Politika ili djelovanje političkih partija ne znači predstavljanje naroda ili etničkih grupa, nego djelovanje prema političkim programima i odgovorno donošenje odluka za sve članove društvene i državne cjeline.

U pročišćenom vokabularu bosanstva treba razvrstati nekoliko područja koja se međusobno dodiruju. Potrebno je pojmovno razbistriti sljedeće: *musliman* je vjerska kategorija (pojam u religijskoj sferi kao pravoslavac, katolik, budista i drugo), *Bošnjak*, *Srbin*, *Hrvat ili Slovenac* su etničke oznake (pojmovi za narodna imena ili etničke grupe), a pojam *Bosanac* je politička kategorija - pojam označava građanina ili državljanina internacionalno priznate države Republike Bosne i Hercegovine kao 177. članice OUN, odnosno države Bosne i Hercegovine koja nastavlja kontinuitet poslije Dayton. Bosanci su dakle svi građani koji žive u Bosni i Hercegovini, odnosno Bosanac je građanin Bosne, on je politička kategorija i mjesto na kojem se etablira građanstvo. Treba poštovati činjenicu da se ne može bosanstvo pretvoriti u puku geografiju i emotivni krajolik.

Etnopolitika polazi od ideje da su ljudi naslijedili 'oznake' koje iskazuju vječne vrijednosti etničke grupe i te vrijednosti su iznad svih drugih. Ona hoće da kaže da su *obilježja* grupe, njezina kulturno-povijesna svojstva, definitivna i nepromjenljiva. Time se sugerira da ljudi ne biraju identitete i privrženosti (lojalnosti) prema nekom kulturnom obliku, te da etnička grupa definira pojedinačnog čovjeka do u detalj - on je samo moguć kao kulturno-biološki član etničke grupe ili puki dio sveodređujućeg kolektiva! Pojedinaac je podređen etničkoj grupi i njezinim društveno-povijesnim vrijednostima. On posjeduje ključna obilježja etničke grupe: jezik, zajedničko porijeklo, religijska određenost, sjećanje na povijesne ličnosti i događaje, pripovijesti i mitovi. Etno-religijska politika tvrdi da je postojanje i izgrađenost etničkog (i nacionalnog) identiteta prethodilo stvaranju države. Zato je iz tog 'prethodjenja' slijedilo govorenje o 'nacionalnoj državi' kao *etničkoj* državi, a ne o 'naciji-državi' kao državi *građana* ili *državljana*. U upućivanju na beznačajnost pojedinačnog slobodnog ljudskog bića ogleda se sva nemoralnost etnopolitike.

Etnopolitika nas obmanjuje da politička partija može i treba da *predstavlja* jedan cijeli narod. Ovo je najbezobraznija podvala u političkom životu. Predstavljanje naroda je najčešće pljačkanje državnih resursa u ime naroda. U tom predstavljanju pojavljuje se jedna odabrana grupa 'čuvara narodnog interesa' koja raspolaže političkom moći u ime narodne volje. To je porodično zasnovana oligarhijska etnopolitička grupacija. Ona se, ustvari, služi ovom predrasudom samo za sakrivanje 'iza naroda' u vođenju politike čime se oslobađa od odgovornosti svako onaj ko 'u ime naroda' vodi odsudne bitke opstanka i uvećava vlastitu finansijsku moć.

Entiteti su u okviru države Bosne i Hercegovine. Oni nisu nacije-države i uopće nemaju status države. Oni su samo administrativne jedinice u sastavu države Bosne i Hercegovine. Oni stoga nemaju nikakva prava na referendum o samoopredjeljenju 'naroda' - o tome mogu odlučivati samo svi građani države BiH, to jeste bosanski državni narod ili bosanska nacija. Zato je sva antibosanska borba usmjerena na stvaranje srpskog i hrvatskog entiteta (etničke 'republike') na tlu države BiH koji bi anulirali bosanski državni narod i napravili mehaničku uniju etničkih grupa. U tu svrhu se podmeću falsificirane interpretacije pravno-političkog sadržaja Anexa IV (Ustav BiH). U tom poslu neskriveno učestvuju država Srbija i Hrvatska sa svojim nacionalističkim vladama i predstavnicima, te dijelovi bošnjačke etnopolitike.

Nacije nisu organsko-biološke grupe ljudi. Habermas u *Eseji o Evropi* prezentira konstruktivističku teoriju nacije i kolektivnog identiteta uopće te kaže: '(...) kolektivni identiteti se u većini slučajeva stvaraju, a ne nalaze'. Rezultat su rada književnika, historičara, sveštenika, političkih propagatora i drugih konstruktora identiteta. Građani Bosne i Hercegovine, nažalost, zarobljenici su etnopolitike ili etničko-religijskog predstavljanja.

Proslava u Ljubljani

Domovina, to se srcem izgovara

Svaki novembar je najljepši povod, da u svoje programe utkamo i obilježavanje Dana državnosti Bosne i Hercegovine, kao jedne čudesne i ponosne stanice na njenom hiljadugodišnjem putu i našim stalnim nastojanjima da nam bude bolje. Tako je i novembar 2019. godine bio mjesec svečanih programa i druženja u našim društvima. Bošnjački kulturni savez Slovenije je bio organizator jednog zajedničkog programa u prostorijama društva »Ljiljan«, u okviru kojega je bilo i prigodnih riječi, i stihova, i pjesama, i muzike. A predstavili smo i novembarški, 56., broj našeg lista »Bošnjak« koji je već najavom svojih priloga, na naslovnoj strani – Vez kulture, Evropski izvori, Riječi na dlanu, Od Kulina bana i dobrih dana, Cvjetovi prijateljstva i dobrote, simbolično približio ono čemu svaka država teži, a u našem primjeru to su i Bosna i Hercegovina, i Slovenija.

O bosanskohercegovačkom državotvornom putu govorio je novinar i publicist **Nihad Dozić**, član redakcije našeg lista. Između ostalog je naglasio:

Svaka država je kroz historiju prolazila različite faze i oblike državnosti i svaka ima jedan dan za koji smatra da je najvažniji. Tako je i Bosna i Hercegovina prošla vremenski dug put - koji se ne razlikuje puno od drugih modernih država. Trajao je više od hiljadu godina i nikad se neće završiti, jer države su historijske kategorije...

Bosna je prošla mukotrpan put od srednjovjekovnih oblika državnosti, preko osvajača i carevina (Turci su uveli podjelu na dva vilajeta, radi lakšeg upravljanja, a Austroougari cementirali nacije), kraljevine i SFRJ, do onoga što je danas.

Mnogi tvrde da je Drugi svjetski rat nastavak Prvog (imperijalnog) i predstavlja presudnu i konačnu bitku u uspostavljanju novog svjetskog poretka i granica. U tim okolnostima je 25. novembra 1943. godine osnovano i održano Prvo zasjedanje ZAVNOBIH-a u Mrkonjić Gradu, i to je temelj moderne Bosne i Hercegovine kao države. Tek na drugom zasjedanju ZAVNOBIH-a 1944. u Sanskom Mostu, donesene su sve važnije odluke, a u Sarajevu 1945., nakon oslobođenja, provedene u praksi.

Bosna i Hercegovina je, kao jedna od šest ravnopravnih republika, ušla u sastav SFRJ i kao takva je imala sve resurse za svoj rast i razvoj. Temelj unutrašnjeg uređenja zapisan je u Sanskom Mostu u rečenici koja je glasila 'Bosna i Hercegovina nije ni srpska ni muslimanska ni hrvatska već i srpska i muslimanska i hrvatska'. Prevedeno na današnji politički jezik, to znači da se ultimativno zahtijeva sloboda za sve, jednakost i ravnopravnost, ali i građanski ustroj društva. Tu je bit moderne države.

Današnju postratnu i postdejtonsku Bosnu i Hercegovinu na unutaršnjem planu čini pet sastavnica: Bošnjaci, Srbi, Hrvati, građani i Ostali. Tako je u formalno-pravnom ustroju države, a kako će biti u praksi, ovisi o tome kakve ko političke i druge interese ima. U svakom slučaju, Ustav se treba, ali i mora poštovati (sve dok se po zakonskoj proceduri ne promijeni). Imperativ vremena je da se tkz. vladavina ljudi zamijeni vladavinom zakona. Jedan od njih je i Dan državnosti.

Bez obzira na razlike u mišljenju, nema nijednog razloga da ga svi sa ponosom ne slavimo. To je praznik države svih njenih građana.

Na ovoj novembarškoj svečanosti su i članovi grupe »Zambak«, i mladi recitatori, i gost pjesnik Ismet Bekrić, i urednici i saradnici lista »Bošnjak«, svoje riječi, note i stihove utkali u zajednički pozdrav, potvrđujući time i stihove iz Bekrićeve lektirske pjesme: *Domovina nije riječ iz spomenara... i Domovina, to se srcem izgovara...* Živeći i stvarajući, kako kažemo - **U zagrljaju dviju domovina / V objemu dveh domovina...** I Bosna i Hercegovina, i Slovenija, mi srcem izgovaramo...

Мladi Ljiljani: Muzički sastav „Zambak“

»Biser«, Jesenice... da je bila, i da će ostati...

Duboki su korijeni bosanskohercegovačke uspravnosti i državnosti, postojanosti i samostalnosti, široke su grane stabla čiji listovi trepere historijom/istorijom/poviješću.

A ti listovi čuli su se i prilikom obilježavanja Dana evropskog kulturnog naslijeđa, koji su prije nekoliko godina održani u BiH kao dio kulturnog programa Vijeća Evrope, kada je u drevnom Jajcu *otkriven obnovljeni bosanski kraljevski grb Kotromanića*, iznad ulaza u tvrđavu u kompleksu Starog grada koji, zajedno sa vodopadom, čini jedinstvenu, čudesnu sliku historije i ljepote.

Otkrivajući ovaj značajni kulturno-historijski i nacionalni simbol, tadašnji član Predsjedništva BiH **Željko Komšić**, kojemu je i na ovim izborima velik broj glasača ponovo ukazao povjerenje, izrazio je radost što može govoriti o našem zajedničkom kulturnom naslijeđu koje pokazuje i dokazuje da Bosna i Hercegovina postoji kroz vijekove, *da je bila, i da će ostati, da je trajna i neuništiva*.

A saznanje, da odnos prema prošlosti ujedno znači i odnos prema budućnosti, i prema našem mjestu u Evropi, čiji je značajan dio i Slovenija, u kojoj živimo i radimo, stvaramo, došlo je do izražaja krajem prošle godine i u Jesenicama, čiju životnu i kulturnu sliku upotpunjuju i obogaćuju i brojni žitelji bosanskohercegovačkih korijena, i njihovo Kulturno sportsko društvo »Biser«. Oni su, zajedno sa predstavnicima Kongresa Bošnjaka svijeta, i članovima folklornih i muzičkih grupa društva »Ljiljan« iz Ljubljane, proslavili Dan nezavisnosti BiH, kao dan druženja, prijateljstva i kulture. Igrama, pjesmama i stihovima, vođeni neposrednošću Mirsade Dizdarević, prošli su kroz historiju Bosne i Hercegovine. Jedan na niski »Biserovih« bisera, predsjednik društva Azrin Kalender, izrazio je radost što su tog predvečerja svi bili dio i bosanskohercegovačke prošlosti, ali još više i stvarnosti, zajedničke, i bosanskohercegovačke, i slovenske, i evropske.

Dragi gosti druženja bili su predstavnici Kongresa Bošnjaka Svijeta, čiji je predsjednik Azem Dervišević govorio na prigodnoj tribini koja je u središte izlaganja i razgovora stavila odnos dijaspore i BiH, te saradnju, i privrednu, i turističku, i kulturnu, ali prije svega onu svakodnevnju, životnu. Dervišević je naglasio da je potrebna bolja povezanost svih onih koji BiH nose u srcu i koji se iskreno i konkretno zalažu za njenu nezavisnost, cjelovitost i jedinstvo naroda i svakog pojedinca. U vezi s tim velika je uloga mladih, iz druge generacije, koji su rođeni poslije Dejtonskog sporazuma i koji odrastaju, stiču obrazovanje i rade u drugim zemljama, pripadajući im predano i pošteno, ali ne zaboravljajući pritom i svoje korijene.

Kao značajna komponenta u svim tim preplitanjima, posebno je istaknuta uloga jezika. Osim jezika zemlje života i rada, i onaj maternji. Bosanski. Bosanski/srpski/hrvatski.

Ovo druženje nastavljeno je uz pjesme i harmoniku Sulejmana Vranja, i, naravno, uz bosanske specijalitete. I uz miris cvjetova sa okolnih planinskih padina i visova.

»Ruh«, Domžale **Kućni prag**

Jusuf Barjaktarević iz Cazina jedan je od onih, mnogobrojnih, koji s ponosom proslavljaju Dan državnosti Bosne i Hercegovine, 25. novembar: i sam je dao svoj doprinos odbrani i izgradnji svoje domovine. Na početku agresije na njegovu zemlju, i njegovu Bosansku Krajinu, bio je u dijaspori, ali je našao put da se vrati i priključi patriotima. Misao o slobodnoj i nezavisnoj Bosni i Hercegovini nadahnula ga je da se »bori« i perom«. Napisao je, i objavio, knjigu svjedočenja i sjećanja s nazivom »**Radi Tebe**«. Knjiga je to o Bosancima, Bošnjacima, i svima onima koji su 1992. godine ne samo ostali na braniku svojih zavičaja, nego su se i vraćali iz drugih zemalja u kojima su imali svoje poslove i adrese. Njihova adresa tada je postala – sloboda, ljubav, zavičaj, domovina.

Promocija te knjige - 25. novembra 2019., u prostorijama društva »Ruh« u Domžalama - bila je i jedan od darova ovog društva zajedničkim programima obilježavanja Dana državnosti BiH. Na ovoj promociji, i uz prigodan kulturno-umjetnički

Autor knjige Jusuf Barjaktarević

program, naglašeno je da knjiga »Radi Tebe« nije samo opis događaja i emocija, nego i svjedočanstvo i izvor informacija i sadašnjim i budućim generacijama. »*Ponosan sam, što sam bio jedan od branilaca svoga kućnog praga i svoje zemlje*«, rekao je jednostavnim ali emotivnim riječima Jusuf Barjaktarević, koji je uz srdache članove društva »Ruh« bio i ljubazan domaćin.

Bosna je pjesmama zastrta

Proslava Dana nezavisnosti BiH – igrama, sevdalinkama i stihovima

Piše: Erna Alukić

Dan nezavisnosti Bosne i Hercegovine, 1. mart, kada je prije 28 godina referendumom odlučeno o nezavisnosti Bosne i Hercegovine, svečano obilježavamo već niz godina i u Društvu bosanskohercegovačkog i slovenskog prijateljstva „Ljiljan“. Druženjem i prigodnim programom želimo doprinosti očuvanje bosansko-hercegovačke kulturne baštine i jačanju prijateljstva između Bosne i Slovenije. Tako je bilo i ove 2020. godine, kad smo u subotu 28. februara u Ljudskom domu Šentvid u Ljubljani svečano obilježili praznik Dana nezavisnosti BiH. Priredba je izvedena u sklopa projekta "Spoznajmo svoje korenine", kojeg sufinancira Javni fond za kulturne djelatnosti Republike Slovenije.

Pred blizu 300 posjetilaca, zajedno su se predstavile literarna i folklorna sekcija, te muzičko-pjevačka grupa, a u taj splet stihova, nota i igre uvela nas je mlada članica literarne sekcije koju vidi Emina Zemljić - Vanesa Hadžić, pjesmom Nedžada Ibrišimovića „Bosna je čilimima zastrta“. A taj „čilim na sceni“ ukasila je prvo omladinska folklorna sekcija, sa dvije grupe, starijih članova „Zlatne godine“ i dječija grupa. Treća omladinska grupa oživjela je folkornu koreografiju igre „Džulsa“, koja je dugo na našem repertoaru i koja se zasniva i na našoj himni. Zatim su nas „Zlatne godine“ svojom koreografijom, pod vodstvom Kasima Salkića, odvele „U džul baštu“, u kojoj smo čuli i nove članove naše muzičke grupe - Elvise Mulaosmanovića i Ferida Derviševića, a zapjevao je i Samir Jusufagić. Slijedila je još prva omladinska grupa, koja se predstavila koreografijom „Pokraj grada Sarajeva“, poznatog autora Reufa Ibrahimagića, a „šlag na tortu“ bila je dječija grupa, pod vodstvom Selvedine Mahmića, koja se predstavila premijerno novom koreografijom „Eci peci pec“. Svi članovi folklorne sekcije na bini su uživali i sa ponosom dočaravali narodne igre, što je nagrađivano čestim i velikim aplauzima.

Na folklorni dio priredbe nastavio se muzičko-pjevački program, u kojem se uspješno predstavio naš „Zambak bend“ koji aprila o. g. puni svoju prvu godinu postojanja. Ramizu Mulaliću, koji svira gitaru i klaviaturu, pridružuju se još Adis Ponjević na harmonici, Dževad Ponjević na akustičnoj gitari i na

Za album sjećanja: Sa proslave Dana nezavisnosti

Dječija grupa, koreografija Eci Peci Pec

3. omladinska grupa, koreografija Džulsa

1. omladinska grupa, koreografija Pokraj grada Sarajeva

Spoznajmo svoje korenine

bubnjevima Samir Porčić. A bend su ove godine obogatila još tri nova člana - na harmonici Ferid Dervišević, na ritam gitari Adnan Hasanović i Elvis Mulaosmanović, koji svira također harmoniku i klaviaturu.

Ostali članovi muzičko-pjevačke sekcije su bez instrumenata ali imaju lijepe glasove. Predstavili su se: Kasim Salkić, sevdalinkama „Prođoh Bosnom“ i „Sedamsedet i dva dana“, Semka Hirkić sevdalinkama „U džul bašti“ i „Mila majko šalji me na vodu“, Edin Dervišević sevdalinkama „Kad ja pođoh, aman“ i „Oj, Prijedore“, i naši malo mlađi članovi pjevačke sekcije Ajla Kišmetović, sevdalinkama „Mene moja zaklinjala majka“ i „Nigdje tako ko u Bosni nema“, te Tarik Musić, koji je zaključio program sevdalinkama „Snijeg pade“ i „Čudna jada od Mostara grada“. Publika je bila oduševljena našom sekcijom i lijepim glasovima naših pjevača.

Tako je ova priredba Bosni i Hercegovini u čast, a i Sloveniji kao znak prijateljstva i zahvalnosti, pokazala da je „Bosna i pjesmom zastrta“, što je u svome pozdravu naglasio i predsjednik našeg društva „Ljiljan“ Elvis Alukić, koji je na pozornicu pozvao i potpredsjednicu Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije Majdu Džinić Poljak, da nam uz svoje riječi dobrodšlice nešto i – zapjeva. To je ona i učinila, zapjevala je sedvadžilinku „Zvijezda tjera mjeseca“. A ako ga nije uspjela stići na ovog svečanosti muzike, riječi i prijateljstva, imat će prilike na idućim priredbama, kakvih će još mnogo biti u organizaciji „Ljiljana“. Jer, gdje je „Ljiljan“, tu je i pjesma. I lijepa riječ.

Poslije priredbe uslijedio je zabavni dio programa sa muzikom u živo, a tu su nas zabavili i ostali članovi pjevačke sekcije, Jasmina Ilić i Nermin Kajtazović. Svi gosti priredbe mogli su se počastiti i tradicionalnim bosanskim jelima, a, naravno, popiti i našu pravu bosansku kahvu.

Zlatne godine

Promocija knjige Seada Jusića Breza 94

Knjiga o Slobodi Stranicama knjige »Breza-94«, putevima antifašizma i nadahnuća

Za našu nezavisnost, sticanu stoljećima, i u narodnooslobodilačkom antifašističkom ratu, i na referendumu, te prijemom u Ujedinjene nacije, morali smo se i boriti, a o tim teškim i slavnim danima napisano je dosta knjiga. Jedna od njih je i „Breza-94“, autora Seada Jusića, o slavnoj 505. bužimskoj brigadi, koja je bila i okosnica i žaoka u borbi za slobodu zapadnih dijelova BIH, posebno Bosanske Krajine. O putevima slobode i nezavisnosti svjedoče stranice ove „breze“ koja nam treperi lišćem slobode i postojanosti a koju smo, povodom Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine, predstavili krajem februara u prostorijama društva Ljiljan. Sa nama su bili i dragi gosti iz Bužima u Bosanskoj Krajini, zajedno s pukovnikom Armije BIH Seadom Jusićem, promotorom Aganom Elkasovićem, Enisom Veladžicom i načelnikom općine Bužim Mersudinom Nanićem, s kojima smo zajedno kroz knjigu „Breza -94“ prošli slavni put 505. bužimske brigade i njenog komandanta, generala Izeta Nanića, koji je u taj put utkao i svoj život. Naime, gotovo u konstantnoj poratnoj melanholiji koja proizlazi iz osjećaja žrtve (pobijeni, silovani, protjerani, spaljeni...) ova knjiga prožima čitaoce nadahnućem i to je slobodarska priča Viteške bužimske brigade i legendarnog komandanta Izeta Nanića.

„Mi, njegovi saborci i saradnici, osjećamo odgovornost da našem narodu, svim građanima BIH, „bez obzira na to koliko im bila draga ova divna zemlja, ostavimo svjedočenje o herojima kojima se ima zahvaliti i pokloniti kada se izgovara ime naše domovine“, ističe autor knjige Sead Jusić.

Autor je bio na čelu Upravnog odbora Fondacije Izet Nanić u toku gradnje Šehidskog turbeta komandantu Naniću i drugim šehidima, jedan od pokretača inicijative i projekta da se uradi jedinstveno spomen obilježje na legendarnoj Čorkovači.

Boje i odsjaji pozitivizma

Najava bogate kulturne godine prekinuta epidemijom virusa corona, ali je kulturni život nastavljen u novim formama, uz zajedničku poruku: **Kultura ne smije stati!**

Bošnjački kulturni savez Slovenije / Bošnjaška kulturna zveza Slovenije započeo je ovu 2020. godinu nizom zanimljivih manifestacija – od promocija novih knjiga, izložbi, susreta, izleta i druženja u Sarajevu i Salzburgu, do priredbi na kojima smo ponovo pokazali sve bogatstvo našeg folkloru i našeg sevdaha. Posebno je bilo bogato i nadahnuto obilježavanje Dana nezavisnosti BiH, kojem smo, uz druženja u društvima, posvetili i dva koncerta igara i pjesama, a slavili smo zajedno i sa Kulturnim društvom Bošnjaka Rijeke, koji se predstavio ansamblom »Šadrvan« sa vokalnim solistima i vođom Zemirom Delićem. »U susret sevdahu« bio je naziv ovog programa, što je označilo i početak nove saradnje sa društvima i umjetnicima u susjednoj republici Hrvatskoj.

Knjige koje je pisao život

O putevima slobode i nezavisnosti svjedoče i stranice knjige »Breza – 94« o kojoj pišemo na stranicama posvećenim Danu nezavisnosti BiH. U okviru svečanih dana posvećenih BiH gosti su nam bili i predstavnici **Udruženja »Reis Mehmed – Džemaludin Čaušević«** iz Bosanske Krupe, Nijaz Tatarević, Husnija Avdagić, Nijaz Hodžić i Dževada Štancl, te prof. dr. Fikret Midžić, autor knjige o krupskom Reisu Čauševiću koji je ostavio duboke tragove kao prosvjetitelj i intelektualac, naglašavajući da je budućnost Bošnjaka prije svega u obrazovanju.

Prof. dr. Fikret Midžić ističe u predgovoru ovog značajnog izdanja: »BiH se mora posmatrati kroz vrijeme koje se može nazvati *vrijeme dugog trajanja*, tj. kroz strukture, kroz okolnosti i kroz događaje. Stoga i istraživanje života i djela Džemaludina ef. Čauševića kroz naznačenu temu nije samo sinonim zavičajnosti, već potreba da se poruke prošlosti prenesu budućim generacijama, kao tragovi minulih vremena, a što se manifestuje kroz pamćenje.«

Sa promocije knjige „Breza“ 94 Ljubljana

Proslava Dana državnosti BiH u Domžalama

Promocija knjige o Reisu Čauševiću

Izložba o Reisu Čauševiću

Bosni je svoju izložbu »Summa Bosniaca« posvetio i jedan bosanskohercegovački umjetnik, Sead Emrić, a Bosna na putu evroatlantskih integracija bila je tema razgovora sa Jelkom Kacinom, donedavnim ambasadorom Slovenije u NATO-u.

Promocija jedne knjige u prostorijama društva »Ljiljan« posebno je odjeknula u srcima prisutnih poštovalaca djela Josipa Ostija, jednog od osnivača društva »Ljiljan«; riječ je o romanu »Zivljenje je srhljiva pravljica«, o kojem je govorio novinar i publicist Aleksandar Saša Mlač, koji je bio i jedan od »sudionika« ovog djela koje govori i o Sarajevu u vrijeme agresije i granatiranja. Saša Mlač je u to vrijeme bio dopisnik Televizije Slovenije iz Sarajeva i BiH, pa je prilikom svojih opasnih putovanja nosio Ostijeva pisma njegovoj majci koja je čitavo vrijeme stradanja bila u nepokorenom gradu, i o tome pisala i u pismima svome sinu. (O ovom romanu možete opširnije čitati u ovom broju našeg lista.)

S Jelkom Kacinom o evroatlantskim integracijama

Humanost na djelu

Prva dva mjeseca 2020. najavila su bogatu »programsku godinu«, a onda je epidemija coronovirusa spustila zavjesu na sve javne priredbe, okupljanja, druženja i probe. Svi smo morali ostati u izolacijama, a jedino se nešto moglo učiniti u uskim, zdravstveno usaglašenim okvirima (male grupe, rastojanja, zaštitne maske i sl.). Izostali su i tradicionalni koncerti našeg društva »Sevdah« u Ljubljani. Internet i online postali su sada jedini oblici komunikacija i program »na daljinu«. Tome smo se odmah počeli prilagođavati i, što je najvažnije, nastojali ostati pozitivni.

»**Mi ostajemo pozitivni, ali ne na testiranju, nego na djelu!**« Ove riječi odmah je izrekao predsjednik Društva »Ljiljan« Elvis Alukić, nastavljajući konkretno uređivanje novih, proširenih prostora (pokraj ranije kupljenih, u podhodu »Plava laguna«) i pokrećući humanitarnu akciju – izradu medicinskih zaštitnih maski. Prilagođeni prostori društva, pa i vlastiti stanovi, postali su mali krojački kutci u kojima su vrijedne članice »Ljiljana« i Bošnjačke kulturne zajednice Slovenije šile, od vlastitih materijala, maske za potrebe zdravstva i domova za starije. O ovoj humanitarnoj misiji možete pročitati više u članku »Maske koje život znače«.

Proslava Dana nezavisnosti

Programi Online

Dobar dio programa odvijao se putem internetskih stranica, blogova i FB. Tako je BMKD Velenje uveo višednevni program Online radionica, u kojima se razgovaralo, pjevalo, recitiralo, učilo... Zaigrale su i lutke, u rukama sedmogodišnjeg Amara Islamovića.

U programima Radia 1 Denis Avdić nam je predstavio našu poznatu sopranistkinju Elviru Hasanagić, koja nas je oduševila svojim izvedbama. Pojavljivao se i Zlatko Čondić, dok nas je u programu »Ostani kod kuće« Damir Imamović pjesmom »Moščanice, vodo plemenita« vratio u davna vremena epidemije kuge u Sarajevu (1783.), kada je djevojka čekala svoga dragog da se vrati iz karantina na rijeci Savi.

Na FB-u mogli smo vidjeti i slike bosanske Slovenke Sene Bratić, umirovljene zdravstvene radnice koja u Kopru živi više od pola stoljeća. U Ljubljani je upravo trebalo da se priredi međunarodna izložba »Anđeli mira«, na kojoj dostojno mjesto zauzima i Sena Bratić. Ova izložba otvorila je svoje boje i poruke i u Rusiji, a prije toga obišla je nekoliko zemalja. Sena Bratić se inače uspješno posvećuje slikarstvu, oživljavajući motive svoje Bosne i svoje Slovenije. Za ovaj broj našeg lista, čija je priprema također bila u znaku saradnje i literarne riječi, dala je nekoliko slika, na kojima je toliko odsjaja u vodi. Pozitivnih!

Sa susreta u Rijeci: Razpjevani „Šadrvan“

Sena Bratić: Motiv sa Une

Dogovori kuću grade

Susret u Ambasadi BiH u Sloveniji

Delegacija BKSS je krajem 2019. posjetila Ambasadu Bosne i Hercegovine u Sloveniji i zaželela uspješan rad ambasadoru Miloradu Živkoviću. Teme razgovora su bile: Pomoć pri usvajanju Zakona o pravima nacionalnih manjina sa područja bivše Jugoslavije u Sloveniji; Pomoć pri organizovanju dopunske nastave bosanskog jezika u Sloveniji; Zajednički susreti sa zvaničnicima Bosne i Hercegovine kada su u posjeti Sloveniji. Predstavnicima Ambasade uputili smo poziv da posjećuju programe koje organizuje BKSS i društva.

Posjeta Ambasadi BiH u Ljubljani: Nihad Dozić, konzul Vasvija Katana, Elvis Alukić, ambasador Milorad Živković, Maida Džinić i Kerim Dizdar

Pitanje statusa nacionalnih manjina

Na zadnjem sastanku Sveta Vlade Republike Slovenije za pitanje nacionalnih manjina, pripadnika naroda bivše SFRJ u Republici Sloveniji, 28.11.2019., gdje je naš predstavnik Fahir Gutić, članovi su upoznati da Vlada RS neće usvajati prijedloga Zakona kojim bi se uredio sistemski naš status. Sa naše strane uloženo je mnogo truda i energije, održani su sastanci sa skoro svim poslanskim skupinama, objavljeni tekstovi u medijima... Sada, u vrijeme pandemije, kada je nemoguće izvoditi razne projekte putem kojim se finansiramo, vidimo koliko je Zakon neophodan. Preostaje nam da sadašnju vladu pokušamo ubijediti, kako bi već napisani Zakon dala u proceduru i riješila naš položaj i finansiranje.

Fahir Gutić i članovi Sveta

Dijaspora i BiH

Na sastanku Glavnog odbora Svjetskog saveza dijaspor Bosne i Hercegovine u Nizozemskoj, u Rotterdamu, gdje su domaćini bili Platforma za BiH i Ambasada Bosne i Hercegovine, razmijenjena su iskustva o radu Saveza, dogovoreni pravci djelovanja u narednom periodu te oblici pomoći dijaspori Bosni i Hercegovini. Dogovoreno je da se naredno SP u futsalu održi u Švajcarskoj, u aprilu (odgodjeno zbog pandemije i vjerovatno će biti na jesen).

Hajrudin Išović, Hasan Šehović, predsjednik SSDBiH, Mirsada Čolaković, ambasador BiH u Nizozemskoj, Kerim Dizdar, predsjednik BKSS.

Dani nezaboravnih druženja

Predstavници Kongresa Bošnjaka Svijeta prisustvovali susretima i kulturnim programima u Sloveniji, u povodu obilježavanja Dana državnosti BiH

Muslimanski kulturni centar Ljubljana

Stranica Kongresa Bošnjaka Svijeta, u nizu svojih posjeta i susreta, značajan prostor posvećuje svojim druženjima i razgovorima u Sloveniji, u okviru kojih su bili u Jesenicama, Kamniku i Ljubljani. Bila je to lijepa prilika da se prvo »oduže svim svojim članovima i simpatizerima«, te upoznaju sa djelatnostima i misijom bošnjačke

zajednice u ovoj prijateljskoj i srdačnoj Republici, u kojoj postoji i Bošnjački kulturni savez Slovenije / Bošnjaška kulturna zveza Slovenije.

Predstavnici Kongresa Bošnjaka Svijeta - Azem Dervišević, predsjednik, Sulejman Vranja, Suljo Fejzić i Muzafer Rovčanin – bili su prvo srdačno dočekan u Jesenicama, gdje su prisustvovali bogatom programu tamošnjeg Kulturno-sportskog društva »Biser«, posvećenog 25. novembru, Danu državnosti BiH. Pjesma i muzika zatim se preselila u prostorije ovog društva, u kojima je nastavljeno srdačno druženje.

Gosti i domaćini ovih susreta prisustvovali su i otvorenju **izložbe keramike i grafike Halide i Seada Emrića**, koja je kao dio prazničnih manifestacija postavljena u galeriji Ekonomskog fakulteta u Ljubljani.

Javna tribina Kulturno-umjetničkog društva »Sandžak« u Kamniku dobila je još veći značaj učestvovanjem predstavnika Kongresa Bošnjaka Svijeta, koji su također govorili o ulozi i doprinosu Kongresa Bošnjaka u poboljšanju položaja Bošnjaka u svijetu i BiH.

Ova nadahnuta druženja u Sloveniji završena su posjetom upravo završenom zdanju **islamskog centra**, gdje je svima ljubazan domaćin bio Nevzet Porić, koji im je u ime Muftije za Sloveniju dr. Nedžada Grabusa izrekao dobrodošlicu.

Na kraju izvještaja o ovim susretima i razgovorima, Kongres Bošnjaka Svijeta se iskreno zahvaljuje za dane nezaboravnih druženja i prijateljstva. U Sloveniji su, kako kažu, zaista imali šta vidjeti i doživjeti.

Društvo Biser Jesenice

Tribina u društvu Sandžak Kamnik

Svakodnevne priče

Ines Tanović: Najbolja umjetnost izlazi iz bijede, težine, iz rata, iz nekog problema.

Piše: Maida Džinić Poljak

Ines Tanović

Ines Tanović, bosansko-hercegovačka scenaristica i režiserka, s mamom Christel, Njemicom, odrasla je u filmskoj montaži, a talenat za pisanje naslijedila od oca, Sejfudina, koji je bio scenarist, producent i režiser. Stoga i ne čudi da je već u šestoj godini izjavila da će se baviti filmom.

Svoj prvi film je snimila 1986. godine i do rata je uspjela ostvariti tri kratka igrana filma koji su bili u to vrijeme u glavnom programu beogradskog Festivala kratkog metra i dobili sjajne kritike.

Zbog rata, kojeg je s porodicom preživjela u Sarajevu, prekinut je njen rad na filmskom području. Poslije rata počela se baviti dokumentarnim filmom jer smatra da je taj žanr najvjerodostojniji za priču o ratu. Za film *Jedan dan na Drini*, koji je, igrom slučaja, snimljen u jednom danu, žiri je rekao da je remek-djelo dokumentarnog filma.

Ratna tematika je prisutna i u njenim igranim filmovima. Jedan od njih je film *Naša svakodnevna priča* koji je bio bosanskohercegovački kandidat za Oskara. To je priča o savremenom Sarajevu, kroz porodicu koja živi posljedice rata, gdje se kroz porodični konflikt mogu osjetiti sve posljedice rata u današnjem životu u Sarajevu i u BiH.

I njen drugi dugometražni film, Sin, nastavak filma *Naša svakodnevna priča*, koji govori o odgajanju djeteta u pubertetu

Saša Mlač, Zlatko Čordić, Denis Striković, Dr. Edvin Dervišević,...
Sa projekcije u Kinoteci

u društvu lažnih vrijednosti, bio je kandidat BiH za Oskara. Kako sama kaže, imala je potrebu napraviti takav film zbog vlastitog iskustva s odrastanjem svog sina u poslijeratnom Sarajevu.

»Ja sam se tada počela pitati: Bože, kad ja imam tako težak odnos sa svojim sinom, kako li je porodicama koje usvoje dijete. I onda sam počela da istražujem tu temu jer imam dosta porodica koje poznajem, koje su usvojile dijete i koje imaju isto tako probleme«, kaže nam u razgovoru Ines. Pitali smo Ines zašto ni u vremenu rata niti danas, kad mnogi ljudi ponovno odlaze iz BiH, i ne pomišlja da ode u »obećanu zemlju« Njemačku, domovinu njene majke, konkretno u Berlin, raj za filmadžije.

Po njenom mišljenju, umjetnik nalazi najbolje teme u onome što je njegov jezik, djetinjstvo, odrastanje, okolina. Kaže da su joj upravo ta teška iskustva iz rata dala punoću tema o kojima govori, jer: najbolja umjetnost izlazi iz bijede, težine, iz rata, iz nekog problema.

Zbog veoma malog budžeta nijedan bosanskohercegovački film danas se ne može snimiti bez koprodukcija. Zanimljivo je da su sva tri projekta Ines Tanović rađena sa slovenskim koproducentom, konkretno sa Dunjom Klemenc, za koju kaže da je sjajan producent i prijatelj. Nada se da će i ostale filmove raditi u koprodukciji sa Slovencima.

Premijeru njenog zadnjeg filma Sin, u Sloveniji očekujemo u oktobru u ljubljanskom Kinodvoru.

Sarajevske priče u Koprju: Ines Tanović, Alem Babić, Dijana Harčević Čatić, Kerim Dizdar, Irena Urbić, Nenad Jurin,...

Bosanskohercegovačke filmske večeri

Bosanskohercegovski filmski večeri

Mati i sin

Potresne stranice novog opsežnog romana Josipa Ostija - »Življenje je srhljiva pravljica« - u kojem se prepliću najteže godine opkoljenog Sarajeva i borbi za život i dostojanstv; da, život je često grozota, suočavanje sa smrću, ali ipak iznad svega – bajka.

Bosanskohercegovačko-slovenački ili slovenačko-bosanskohercegovački književnik Josip Osti, svome bogatom - poetičnom, romanesknom, esejističkom, prevodilačkom, a iznad svega nadahnutom, dramatičnom - opusu dodao je neposredno pred istekom 2019. godine novu knjigu napisanu u slovenščini – roman »Življenje je srhljiva pravljica«, čiji je izdavač mariborska Založba Pivec.

»*Življenje je srhljiva pravljica* je zajetno in večplastno besedilo, nekakšna trilogija«, piše između ostalog Boris A. Novak o ovom djelu. »Globoko se me je dotaknil vojni dnevnik Ostijeve matere v pismih, dragoceno in pretresljivo pričevanje, ki bo, prepričan sem, obveljalo za enega izmed najpomembnejših dokumentov več kot tri leta obleganega Sarajeva. Ta, skupaj z Ostijevimi močnimi zgodbami, spomini in razlagami, dejansko tvori 'srhljivo' – ta pridevnik iz naslova je karseda utemeljen – podobo bosanske vojne in vzporednih dogajanj v drugih okoljih, vključno s slovenskim. Tretja razsežnost besedila, zelo natančni opisi Ostijeve bolezni, podeljujejo vojnim pismom oz. dnevnikom njegove matere ter njegovim spominom na to obdobje dodatno eksistencialno zavest. V prepletanju različnih elementov je to besedilo zelo inovativno; kljub temu da gre za stvarna dejstva in verodostojne dogodke, učinkuje celota romaneskno.«

Svoju prvu promociju Ostijev roman je doživio u Ljubljani, 12. februara, u organizaciji Slovenskog PEN centra, Društva slovenskih pisateljev i Slovenske matice, a u ovaj izuzetni kulturni događaj uključio se i

Bošnjački kulturni savez Slovenije / Bošnjaška kulturna zveza Slovenije.

Novinar i publicist Andraž Gombač, u članku objavljenom 14. februara u Primorskih novicah, između ostalog je napisao o ovom višeslojnom romanu u kojem se stalno prepliću prijetnja smrti i borba za život:

»Oba, mati in sin, sta se pogumno soočila s pretečo smrtjo, ona v devetdesetih v obleganem Sarajevu, on dvajset let pozneje v domačem Tomaju, neozdravljivo bolan. In vendar je Josip Osti v naslov njune skupne knjige postavil življenje. Ki je, kakor je spoznala že mati Veronika, srhljiva pravljica.«

»Kjer sem jaz, ko berem ali pišem, ni raka, in tam, kjer je rak, ni mene«, pravi, v knjigi Josip Osti. »Čprav spoštujem tudi drugačna mnenj, preprosto mislim, da dokler živim, ni smrti, ko pa smrt pride, ne bo mene.« beremo v novi knjigi, še obsežnejši od prejšnjih: »Kaže, da sta bila branje in pisanje pri meni, ki odklanjam vsako alternativno zdravljenje, prav to – alternativno zdravilo.«

Čprav del trilogije, ob knjigah *Duhovi hiše Heinricha Bölla* (Mladinska knjiga, 2016) in *Pred zrcalom* (Založba Pivec, 2016), »*Življenje je srhljiva pravljica* je že sama tridelni oziroma 'tritirni kalejdoskopsko-mozaični roman'. Na prvem tiru Osti podrobno opisuje večletno zdravljenje, na drugem teče mamin vojni dnevnik iz obleganega Sarajeva v letih 1992-1995, na tretjem pa vznikajo Ostijevi spomini, ki so ga 'obletavali kot priči Frančiška Asiškega.«

»Iz materinih pisem izvemo, kako preživeti med granatami in ostrostrelci, brez vode, elektrike, hrane – in kako poskrbeti da preživi tudi maček Širaz.«

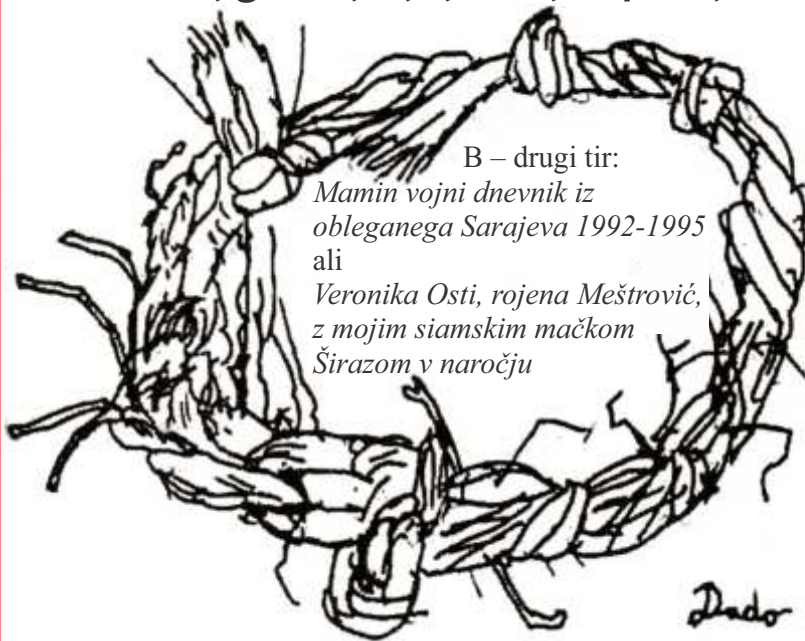
»Novak (kot je povedal, na predstavitvi knjige), kot enega izmed glavnih junakov Ostijeve nove knjige vidi legendarnega mačka Širaza, ki ga pomni tudi već drugih slovenskih književnikov, pogostih gostov v Ostijevem sarajevskom stanovanju, 'hotelu za Slovence'«

Josip Osti i Boris A. Novak na promociji u Društvu slovenskih pisaca

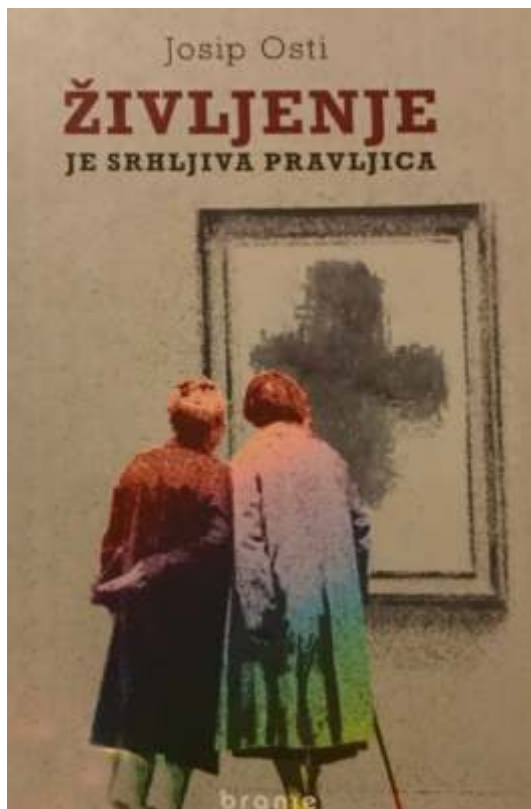
Prišel je Širaz. Maček-begunec.

Iz knjige *Življenje je srhljiva pravljica*

B – drugi tir:
Mamin vojni dnevnik iz obleganega Sarajeva 1992-1995
 ali
Veronika Osti, rojena Meštrović, z mojim siamskim mačkom Širazom v naročju

Prvo mamino oglašanje iz od začetka aprila leta 1992 obleganega, obstreljevanega in uničevanega Sarajeva je bilo sporočilo, ki mi ga je poslala s posredovanjem radioamaterjev dva meseca po začetku obleganja in se je glasilo: »Osti Veronika iz Sarajeva, sporoča simu Osti Josipu, ki je v Ljubljani, da je živa in zdrava.« In potem sva po radioamaterski zvezi izmenjala še nekaj kratkih sporočil. Prvo pismo, ki mi ga je poslala, sem prejel skoraj štiri mesece kasneje, ker tistim po katerem mi ga je poslala, ni uspel priti v Slovenijo. Ta mi ga je poslal

še, ko je prišel v Nemčijo, po nekem svojem znancu iz Avstrije, ta pa meni po znancu iz Slovenije. In sem, ne vedoč, kako bo s pošiljanjem pisem naprej, mami svetoval, naj piše dnevnik oziroma naj mi vsak dan nekaj napiše, nato pa mi, ko bo priložnost, to po kom pošlje. Zdelo se mi je, da bo vsaj med pisanjem dnevnika odmisli vsakdanje skrbi življenja v mestu, v katerem pogosto ni bilo ne vode, ne elektrike, ne plina oziroma gretja, ne kruha ... hkrati pa odmisli, vsaj za kratek čas negotovosti in strahove, tudi za golo življenje, ki jih je povzročalo nenehno obstreljevanje mesta. Dan in noč. ...

(nekaj fragmentov iz maminih pisem, v kateri se omenja maček Širaz – J. O.:)

*

25.8.1992 – Prišel je Širaz. Maček-begunec. Prinesla ga je Živana (mami moje nekdanje žene, ki je, takrat, odšla iz Sarajeva.) Ta dan si je ogledal in ovohal celo stanovanje. Zvečer so hudo streljali, on pa je sedel povsem mirno.

26.8.1992 – K meni je prišlo pet otrok iz bloka, ker jim starši zaradi obstreljevanja mesta ne dovolijo nikamor iz hiše, da jim berem in pripovedujem pravljice. Širaz se je pred njimi skrtil pod mizo in od tam pihal na njih. Ko so odšli, je prišel izpod nje, mahal z repom, se sprehajal po stanovanju in mijavkal.

27.8.1992 – Ker do zdaj nisem imela muce, so se golobi mirno sprehajali po balkonu. Eden, ki mi je celo jedel z dlani, se je pogosto sprehodil po stanovanju. Vse do kuhinje. In je celo jedel skupaj z mano. Danes je ta golob kot običajno prišel v kuhinjo, Širaz pa je v treh skokih pritekel iz hodnika in ga zgrabil za vrat. Komaj sem mu ga iztrgala iz krempljev. Uspelo mi ga je rešiti, čeprav je že bil deloma oskubljen. Potem je Širaz kinkal in bruhal. Nisem vedela, kaj narediti. Čeprav je Veterinarska fakulteta v soseščini, si nisem upala do nje, ker naš konec močno obstreljujejo. Avtomobili so z Malte prevažali ranjence. Kasneje se je Širaz počutil bolje. Pojedel je vse, kar sem mu dala in je celo noč mirno spal.

28.8.1992 – Zgodaj sva se zbudila. Širaz je bil lačen. Jaz pa celo noč nisem spala. Šele okrog pete ure zjutraj sem se malce ulegla v posteljo, kajti streljali so na našo hišo, na pošto in cerkev oziroma na celo našo ulico. Okrog osme ure sem Širazu dala malo mesnega narezka in je vse pojedel. Napil se je vode. Toda iz škafo, ker ni hotel piti iz svoje skodelice, v katero sem dala eno tableto in sodo bikarbono, da bi mu uredila prebavo. Usedel se je ob okensko šipo in gledal golobe, ki so se sprehajali po balkonu. (Tisti golob, ki mi je prej jedel iz dlani in ga je on zgrbil za vrat in oskubil, ni več prihajal.) Ob pol njih so močno streljali. Širaza sem dala v kopalnico, ker se tam streli najmanj slišijo. Včeraj zvečer je bila razdejana in požgana tovarna *Vaso Miskin Crni*, danes pa gori šola

in *Dom za železničarje*. Toliko je bilo dima, da so ukazali, naj zapremo okna. (Seveda tisti, ki jih še imajo.) Okrog pol dveh je obstreljevanje malo ponehalo. Širazu sem na njegov krožnik dala nekaj hrane in mu pustila odprta vrata kopalnice. Ko je pojedel tisto, kar sem mu dala, je prišel iz kopalnice in se zvil v klobčič ob mojih nogah. (Bilo je videti, da je tudi njega, reveža, strah.)

*

29.8.1992 – Noč je bila bolj mirna in sva Širaz in jaz šla prej v posteljo. Okrog polnoči. Zbudila sva se okrog sedmih. Širaza sem dala na cunjo in ga dobro skrtačila. Dobil je zajtrk. Malo se je sprehodil po stanovanju in se potem ulegel na svojo brisačo v spalnici, kje si je sam izbral prostor. Ko mi ga je Živana prinesla, je rekla, da mi ga je prinesla zato, ker je ljubosumen na otroke. Jaz pa mislim, da so mu verjetno nagajali in da se je zato otrok bal. Že prvi dan sem v kuhinji otrokom iz soseščine kot običajno brala pravljice, dve kratki in eno daljšo, on pa je bil ves ta čas pod mizo in godrnjal. Zdaj ga, ko pridejo otroci, raje odnesem na njegovo brisačo v spalnico, oni pa ga lahko pogledajo le od vrat in se ne jezi.

*

13.3.1993 – ... Vsak dan vsaj malo jočem. Enkrat zaradi enega, drugič zaradi drugega. Potem vzamem Širaza v naročje in ga poljubljam. Takrat mi je malo lažje. Nikoli prej si nisem mogla niti zamisliti, da bom kdaj poljubljala mačko. Zdaj pa je vse mogoče. Ne vem, ali je kdaj kdo pred spanjem mačkam pripovedoval pravljice. In da bi ga poslušale. Jaz jih redno pripovedujem Širazu in on me posluša. Vsako jutro me celo večkrat poljubi na nos. S tačko me privleče k sebi in poljubi. ...

*

27.3.1993 – ... Ko to pišem, se Širaz mota okrog mene. Za nekaj časa se usede na stol, potem pa meni v naročje. Kot da ve, da pišem tudi o njem. Morda ga je strah, da ga

ne ovadim, ker praska po vsem, kar mu pride pod kremplje. Ko ga zalotim pri tem in ozmerjam, seveda čisto malo, se obrne na hrbet in bi se rad igral z mano. Prebrisanec moj mali! Napisal si mi, naj ga poljubim. Poljubljam ga bog ve kolikokrat na dan. Ljubezni ima veliko, da ne rečem preveč. Toda mesa dobi malo. Tega mu manjka. ...

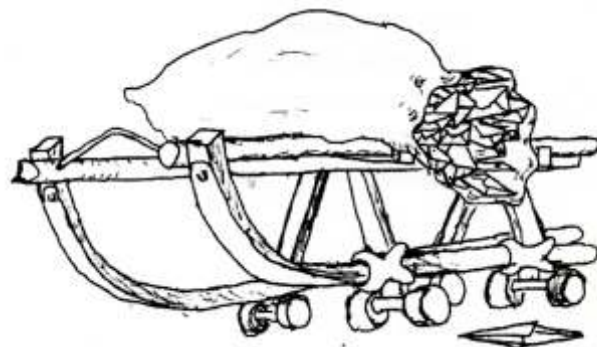
*

3.11.1993 – ... Bila sem navzoča, ko so neki ženski v *Judovski občini* izročili pomoč. V njej je bilo veliko vsega. Če se boš slišal s Čerešnješem (Ivica Čerešnješ, moj vrstnik in sošolec v Prvi gimnaziji, ki je, v času obleganja

Sarajeva, bil predsednik *Judovske občine* – J. O.), mu povej, da je boljše, da mi dajo nekaj hrane, kot da me prepričujejo, naj grem iz Sarajeva. Kajti jaz tega nočem, za nobeno ceno. Ko bi hotela oditi iz mesta, bi morala žrtvovati Širaza, kajti njega ne bi mogla nesti s sabo. Zato tega nikoli ne bom naredila. Naj bova crknila ali preživela skupaj. ...

*

26.5.1994 – Danes sem se razburila in dolgo jokala zaradi tvojega begunca Širaza. Preden sem šla od doma, sem kot običajno pogledala, kaj dela. Toda nikjer ga ni bilo. Vse sem pregledala. Zaman. Ustrašila sem se, da ni padel z balkona. Šla sem iz bloka in gledala povsod okrog. Ga klicala. Zaman. Vrnila sem se v stanovanje in jokala. Potem pa sem se spomnila, da sem ga enkrat v Podacah (v kateri je bila naša družinska hiša na morju – J. O.) enako tako iskala, on pa je bil v omari. Ko pa sem odprla omaro in ga klicala, se ni oglasil. Ko pa sem potisnila roko vanjo, sem ga zatipala. Spal je v kotu, zvit v klobčič. Hotela sem mu dati kakšno krepko, toda namesto tega sem ga začela poljubljati in še bolj jokati. Tokrat od sreče, da sem ga našla. On pa se je samo pretegoval in zehal. Ne upam se niti pomisliti, kako bi mi bilo, če bi res izginil.

Opkoljeno i granatirano Sarajevo na crtežima osnovca Dade Dragulja, koji sada živi u Mariboru

Te stazice djetinjstva

Uz novi prevod iz slovenske literature za mlade: »Popki« / »Pupoljci« Brede Smolnikar – Nagrada »Mala vila« prošlogodišnjeg Međunarodnog sajma knjiga u Sarajevu, za najbolju knjigu u prevodu na bosanski jezik.

Piše: Ismet Bekrić

Ova romaneskna knjiga priča iz djetinjstva slovenske književnice Brede Smolnikar, koju vam poklanjamo i u prijevodu na bosanski jezik, ima i svoju priču o tome kako smo je otkrili prije tridesetak godina, i kako je prošla svoj neobičan, da ne kažem – sudbinski, put do korica i novog jezičkog ruha.

Breda Smolnikar je onih godina, posebno između osamdesetih i devedesetih, često dolazila u BiH, na književne susrete, posebno na Kozaru i u Bosansku Krupu, kad je literatura bila onaj lijepi vez između pisaca i jezika. U to vrijeme ja sam bio urednik u novinsko-izdavačkoj kući »Glas« u Banjaluci, koja je posebno njegovala prijevode i literaturu za mlade. Po priči Petra Kočića »Jablan« nazvali smo i jednu ediciju za dječju književnost u kojoj smo, uz nove naslove krajiških i bosansko-hercegovačkih pisaca, objavljivali i prijevode sa drugih jezika u Jugoslaviji, pa i šire. Iako tada još nisam vladao slovenskim jezikom, ipak sam, uz pomoć rječnika, ušao u čudesni svijet proze Brede Smolnikar, čiju smo knjigu »Popki«/»Pupoljci« uvrstili u plan novog kola u kojem je trebalo da se pojave i zbirke pjesama Vesne Parun, Nasihe Kapidžić Hadžić i Dragana Lukića. Bili smo na putu da pronađemo i prevodioca Bredine poetske bajke o odrastanju. Ali, došle su teške godine progonstava, rata i svega onog što zasjenjuje ljepotu i dobrotu života i posebno njegovih mladih izdanaka.

I tada, umjesto prevedene Bredine knjige, u Sloveniju sam, sticajem okolnosti (jer je moja supruga Jasna slovenskog roda), stigao - ja. Breda je tada pomagala svojim prijateljima piscima u BiH, posebno u Sarajevu i Banjaluci, a zahvaljujući njenom

nesebičnom trudu i ja sam se, s porodicom, našao na spisku za evakuaciju u Sloveniju. Stigli smo u malo ali dobrosrčno mjesto na jugu Sloveniju, Ilirsku Bistricu, u čijoj je blizini, na brdu Prem, rođen i jedan između četvorice slovenske moderne – Dragotin Kette. Nije bila daleko ni Sežana, a tu je, u Tomaju, rođen još jedan veliki slovenski pjesnik, Srečko Kosovel. Prevodeći upravo Kettejevu i Kosovelovu poeziju, kao i stihove savremenih slovenskih pjesnika za djecu, ja sam i učio slovenski jezik i ulazio u njegove ljepote. Priredio sam, i preveo, i jedan antologijski izbor poezije za djecu, koji je bio i neka dopunska lektira u osnovnim školama za djecu iz BiH koje je rat doveo, u Sloveniju.

I tako, nakon više knjiga i pjesama objavljuvanih u listovima i časopisima u BiH i Sloveniji, ja sam se ohrabrio i počeo prevoditi i ovu knjigu proze. »Popki« su postajali »Pupoljci«, pojedine priče nalazile su svoja mjesta i na stranicama listova za djecu u Sarajevu, i onda, od prve priče, »Poslije škole«, do posljednje u ovom nizu, »Večeri«, zatvorilo je svoj krug jedno djetinjstvo na rubu ljubljanskih polja koja su se, tamo prema Domžalama i Kamniku, polako uspinjala uz blage padine Stoba, tamo gdje »stobovske kuće su se stiskale u prvom sumraku«, dok je samo još »nad krovovima treptalo crvenilo zalazećeg sunca«, a »mirisalo je po rosnoj travi i živini koja se spremala da legne na prostirke od sijena«.

I tu, u tom bajkovitom svijetu, rasle su djevojčice – Meta, Jana, Mojca, Fani, Silva, Zdena, Johana, Maja, Breda... - živjele i svoje živote, ali i onaj zajednički, kao pupoljci na

granama, koji su se polako otvarali, ali su i ostajali neki nagovještaji budućih plodova. A ako želite saznati nešto više o slinavnom pužu i polizancu, o djevojčicama, o G-duru, o jednim trepavicama, pa o jednom prvom poljupcu, pa o tome kako je španska muha pala u kavu, pa o nečem što se desilo iznenada, o spomenaru, o vrtuljku, o... , otvorite ovu knjigu, uđite u njen svijet, u kojem ćete otkrivati i odsjaje svoga djetinjstva, budite i vi likovi jedne nezavršene priče u kojoj odrastate, ali uvijek ostajete i kćerke i sinovi svojih roditelja, i prijatelji svojih vršnjakinja i vršnjaka.

I vi ćete ići stazicama po kojima je, nekad, išla autorica ove knjige u kojoj se njena poglavlja spleću u osoben roman o jednom djetinjstvu u jednom kraju, a to djetinjstvo je na neki način i vaše, a taj kraj je možda i vaš.

»Gdje su te stazice, što su nekad bile?« pita se Breda Smolnikar. Potražite, otkrijte, i vi odgovor na ovo vječno pitanje djetinjstva. Sa jedne takve staze maše vam slovenačka djevojčica, mama, baka, mahnite joj i vi, sa neke bosanskohercegovačke staze, po kojoj idete u školu ili na proplanke na kojima vas čekaju borovnice.

»Da li nas vidite? Stojimo na uglu školske ulice pred Mesarovom kućom. Torbe držimo tako, kako je te godine bilo posebno moderno, malo postrani, uz bok, i pričamo...« Naravno, da ih vidite. Pa, zbog toga je i napisana ova knjiga. Da se vidimo. I da se prepliću naša djetinjstva. (Iz predgovora)

Breda Smolnikar: Spomenar

(Iz knjige »Pupoljci«,
prevod Ismet Bekrić)

U ormaru među posteljinom i peškirim ležao je mamin spomenar. Sjetili bismo ga se obično u popodnevim, kad je vani sniježilo i kada, osim nenapisane zadaće za idući dan, nismo već imali šta početi, jer smo se izigrali i svih znanih igara.

Kad bi nam knjiga došla u ruke, posjedali bismo na krevet i počeli je prelistavati. U sobi je bilo hladno, pa smo se preselili u kuhinju gdje je mama šila i gdje je bilo toplo.

»Kad ćete početi pisati zadaću?« ljutnula bi se mama.

»Samo ćemo malo pogledati,« rekli smo i sjeli za stol.

Sve stihove u knjizi znali smo već napamet. Zdušno smo ih koristili kad smo svojim vršnjacima crtali u spomenare. Mamina knjiga je bila skoro puna. Na početku su bila zalijepljena dva žuta kosmata ptica, koji su u kandžama držali tamno crvene trešnje. Stihove, koji su bili ispod, mami je napisala prijateljica, koja je bila učiteljica i koja je umrla od sušice. Jasminovu grančicu, koju stranu naprijed, sa stihovima o ostvarivanju svih želja na svijetu, nacrtala joj je i napisala druga prijateljica, koju nikada nismo vidjeli, ali smo nekakao spoznali, da je u životu bila strašno nesrećna, jer je mama ponekad ocu o njoj tiho pričala. Slova u stihovima su bila vješto zaokružena i produžena resicama i grančicama, da se činilo kao da je iz slova sniježilo. Bila su nam izuzetno draga i zato smo ih htjeli kopirati, kada smo sami pisali u spomenare.

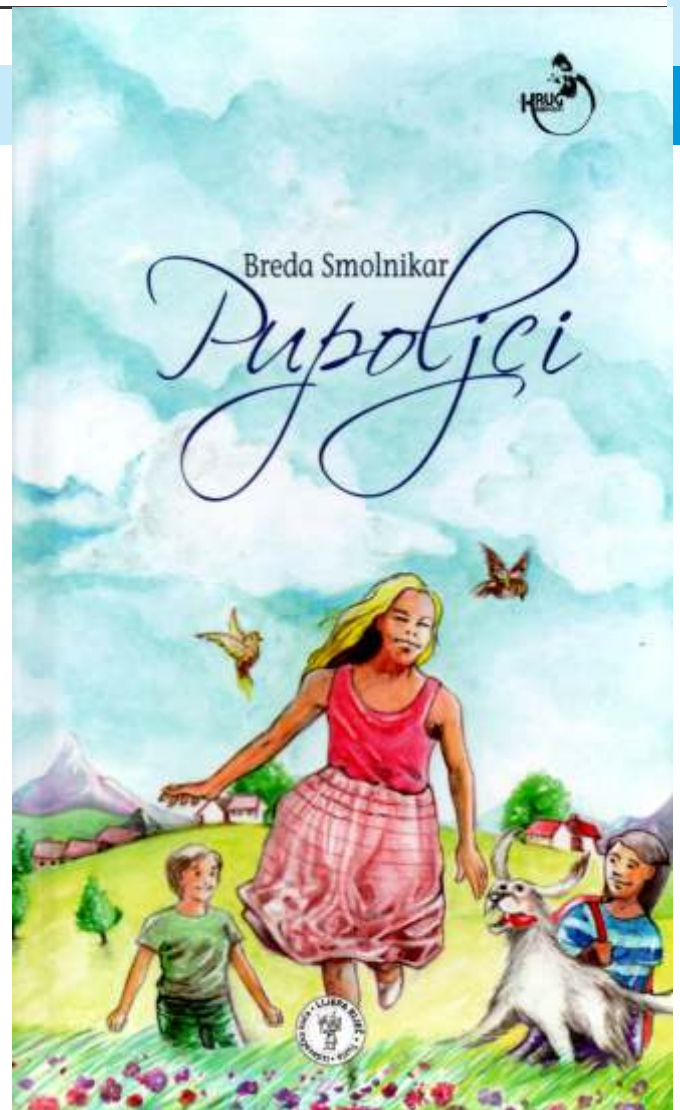
U maminoj knjizi su bile i vaze s raznobojnim šarenim cvijećem, cvjetovi ruža s pupoljcima i trnovitim stabljikama, a svuda kraj cvijeća stihovi sa željama o ostvarivanju ljubavi, sreće i bogatstva, sve sa štampanim, razmetljivo napuhanim slovima.

Skoro čisto na kraju knjige bila je

preko cijele stranice vodenim bojama naslikana stazica, koja je vodila do morske obale... U vodi se ogledalo drveće, posuto jesenskim zlatno smeđim bojama. Na zemlji je bilo mnogo šuštećeg lista. More se jedva naziralo iza drveća. Veče je širilo svoje boje. Sunce je već tonulo u more, a nebo je još bilo u njegovim zlatnim odsjajima. A tamo, gdje je kroz gusto lišće svjetlucala morska pučina, u tihoj večeri blago je klizila bijela, prebijela lađa.

Ime ispod slike nije se moglo pročitati. Ispod je pisalo običnim, skoro iskrivljenim rukopisom, bez uljepšanih slova i ukrasa: »Nećeš zaboraviti, zar ne?« Ništa nije pisalo o sreći, ljubavi i dugom životu, nijednog stiha kao na drugim stranicama.

»Ko je to napisao?« upitali smo mamu, pokazujući joj stranicu u

knjizi. »Zašto nema nijednog stiha?«

Mama se nije obzirala. I dalje je pokretala svoj šivaći stroj.

»Ostavite knjigu i pisati zadaću! Kasno je već«, rekla je.

Pošto je nismo odmah poslušali, ustala je, šutke sklopila knjigu i odnijela je nazad među peškire i plahte – do tada, kad je budemo ponovo tražili, sama je nikada nije uzimala u ruke.

*

Prva knjiga Brede Smolnikar je izašla 1968. godine u ediciji *Put mladih*. Pod zajedničkim naslovom *Otročki, življenje teče dalje* u njoj se nižu i smiješni, i stvarni prizori iz života odrastajuće djevojčice, nje same, knjigom *Popki (Pupoljci)* vraća se u okvir autobiografije. Pisanje u prvom licu prenosi te crtice o djevojčicama iz opštosti u neposrednost, a tipičnost doživljaja opet ih vraća na nivo opštega. Autorica, koja je u njima cijelo vrijeme prisutna, nije samo Breda Smolnikar, nego bilo koja djevojčica, koja je prerasla igrčke, a nije još ni zrela djevojka... Rodila se 1941. u Boki Kotorskoj, a dječije godine su joj minile u Depelov Vasi kraj Domžala. Sve uspomene iz Pupoljaka izviru upravo iz te okolice. (Berta Golob)

Pečat jezika

»Slavuj iz moje bašče«, izbor iz bošnjačke poezije za djecu, priređivača Mirsada Bećirbašića, uvodi nas i u svijet ljepote bosanskog jezika.

Ovogodišnji Međunarodni sajam knjiga u Sarajevu, koji je bio planiran od 15. do 20. aprila, a zbog epidemije virusa odgođen za početak oktobra ove godine, trebalo je da bude i u znaku jedne »raspjevane knjige« – izbora iz bošnjačke poezije za djecu od 1972. do 2019. godine, kojemu je njen priređivač, također pjesnik za djecu Mirsad Bećirbašić, dao i »raspjevan« naslov: »Slavuj iz moje bašče«. A taj Slavuj, kako ističe pjesnik i kritičar Zejćir Hasić, svojim pjevom vodi nas ka istom, umjetničkom, cilju – »afirmaciji osobitosti i ljepote bosanskog jezika i uvidu u sve ono što je na plemenit pjesnički način bilo i što će biti dio odrastanja novog naraštaja djetinjstva u kojem književnost za djecu ima nemjerljiv značaj i ulogu«.

Ovaj splet pjesama autora ne samo iz BiH, nego i iz drugih susjednih republika, te iz dijaspore, utkiva na najljepši način književnost za djecu u cjelovitost literature i njenih i duboko ličnih i široko univerzalnih poruka i značenja. A ta bošnjačka, bosanska književnost za djecu nosi pečat jezika. »Najznačajnija bit koja objedinjuje i određuje bošnjačku književnost za djecu jeste bosanski jezik«, piše priređivač ovog djela Mirsad Bećirbašić, u svome »Slovu o Slavuju«. »Ma gdje bili, naša je bit u jeziku. On je naša kolijevka, unutrašnja svijetla sjenka... Pjesma slavuja iz naše bašče – jedinstveno je i trajno suglasje duše, uma i srca.«

Mirsad Bećirbašić

Ovaj antologijski izbor ima i svojih novina u odnosu na ranija slična izdanja. O tome pjesnik Šefik Daupović piše u svome pogovoru: »Novina u odnosu na prethodne antologije je i što je ovaj izbor, osim pisaca iz matične države, uvrstio i bošnjačke pisce za djecu iz regije i dijaspore... Nova imena i motivima i formom unose svježinu u književnost za djecu.«

Listajući ovaj izbor iz ugla našeg lista i njegove kulturne i jezičke misije, treba

naglasiti da je to vrijedna, poetična lektira i za sve one, a posebno mlade, koji svoj jezik govore i uče u drugim podnebljima. Tu su također i sažete bilješke o piscima, kojih je 45, a zastupljeni su: Šukrija Pandžo, Nasko Frndić, Fikreta Kenović Salihović, Nasiha Kapidžić Hadžić, Kasim Deraković, Bisera Alikadić, Kemal Coco, Muharem Omerović, Bakir Abdagić, Ešref Berbić, Ismet Bekrić, Muhidin Šarić, Ibrahim Kajan, Enisa Osmančević Ćurić, Rizo Džafić, Zejćir Hasić, Redžep Nurović, Hajro Ikić, Enes Kišević, Atif Kujundžić, Mujo Musagić, Salih Isaac, Vezuv Bašić, Šefik Daupović, Nura Bazdulj Hubijar, Mirsad Bećirbašić, Amir Talić, Senudin Jašarević, Fahrudin Kućuk, Bajruzin Hajro Planjac, Kemal Handan, Elifa Kriještorac Konig, Džemaludin Latić, Ferida Duraković, Sead Mulabdić, Hanka Hamzagić, Almir Zalihić, Fuad Kovač, Emina Velić Sundkvist, Nura Suljaković, Ervin Jahić, Zehinja Bulić, Esmir Salihović i Mirzana Pašić Kordić.

Ovoj knjizi, koju treba predložiti i kao lektiru u dopunskoj nastavi našeg maternjeg jezika, svakako ćemo se još vraćati, približavajući ljepotu poezije za djecu, a za početak - nekoliko pjesama autora od kojih su i počinjala ova lirska tkanja. Najljepše pjesme iz ovog izbora objavljivat ćemo i u našim narednim brojevima.

Priredio: Ismet BEKRIĆ

Enisa Osmančević Ćurić:

SLIKA IZ NOVČANIKA

*Koliko je moja mama
promijenila novčanika –
u svaki se preselila
moja slika.*

*Kad njena ruka po novac krene
tamo sigurno nađe mene.*

*Zato je mami ozareno lice
i usred najveće besparice.*

Kasim Deraković:

TEČE RIJEKA

*Iza hrasta, iza plasta
teče rijeka.*

*Teče rijeka talasasta
jer je druga rijeka čeka.*

*I ponijeće u žuboru
sunce, ptice, trave rosne.*

*Negdje će u nekom moru
šaptat pjesmu moje Bosne.*

Muharem Omerović:**ZAROBLJENE ŽELJE**

*U dječijoj sobi tiho.
U njedrima jednog mraka
kuca srce zidnog sata,
kuca srce u dječaka.*

*A u srcu tog dječaka,
što proteže ruke sneno,
kao ptica u kavez
DEVET želja zarobljeno.*

*Ne budi ga, bučni grade,
nek proteže ruke snene,
neka sanja, u snu želje
često budu ostvarene.*

Nasiha Kapidžić Hadžić:**KAD BI HTIO VOZ DA STANE**

*Kad bi htio voz da stane,
da uberem dvije grane
gloga bijela!
Al' on strijela
dalje ode.*

*Kad bi htio pokraj vode
da zastane,
da poljubim ono lane,
što ga čuva srna vita.
Al' on hita,
grabi dalje,
a dječak mu s njive maše,
pozdrav šalje.*

*Kad bi samo malo stao,
ja bih začas istrčao
da uberem nježnu radu!
Al' on žuri prema gradu
već dan cijeli
i ne zna za bagrem bijeli,
za crveni cvjetić maka,
za dječaka
i ne vidi ono lane.
Kraj potoka ni da stane.*

Muhidin Šarić:**ZAVIČAJ**

*Za svaki zavičaj
isto važi:
čim negdje odeš,
on te traži.*

*I ma gdje da si
on će znati
na koji način
da te vrati.*

Šukrija Pandžo:**PRISLUŠKIVANJE**

*Pucketa peć k'o da kaže:
Moja su njedra sva od žari.
Kraj sebe Lejla odjeću slaže,
i sad će ona da sanjari.*

*Igraju šare svud po podu,
napolju mjesec: uštap puni
s tamnog neba, u svom hodu,
na srebren snijeg zlato kruni.*

*-Zašto ne spavaš? – majka pita –
vrijeme je, eto, devet kuca,
ta to se samo mjesec skita
po dnevnom tragu sjajnog sunca.*

*A Lejla šuti, u noć gleda,
pa kad je majka rukom tače,
ona prošapta sva blijeda:
-Čuj, mama, negdje maca plače.*

Omer Berber: Ilustracije iz nove knjige pjesama
OJ'IJ Nasihe Kapidžić Hadžić

Zeko i večera

Admir Baltić: Priča za moju kćerku

Jednom davno, u kućerku usred šume, živjeli su skupa medo, lisica i zeko. Preko dana bi radili, a naveče bi se sastali te zajedno večerali. Kad su prvi put sjeli za stol, medo se podiže i reče:

»Ja sam ovdje najstariji, najjači, najveći i najteži. Red je da ja jedem prvi, a poslije mene, možete vas dvoje.«

Na te medine riječi, ustade lisica i reče:

»Kad je tako, onda ja jedem druga, a poslije mene, može ko god hoće.«

»Mogu ja, evo mene, ja ću jesti treći,« uključio se zeko.

Dogovoriše se tako oni, i medo je sjeo i medo je jeo, i jedi, jedi, jedi, jedi, dok nije haman sve pojeo. Ono malo što je ostalo, smaza lisica. Zeki ne ostade ništa. I tako to bi prvo veče, pa drugo veče, pa treće, zeko uvijek gladan! I šta će jadan, dosjeti se, ode i nabere vučjih jagoda. Vratila se s jagodama kući, zgnječi ih i koji sahatak prije večere pomiješa u hranu.

Skupiše se svi opet u sumrak i sjedoše za sto. I medo je sjeo, i medo je jeo, i jedi, jedi, jedi, jedi, i haman sve pojeo. Ono malo što je ostalo, smaza lisica. Zeko šuti i gleda.

Ne prođe malo, medo se krivi:

»Aj, mene boli stomak!«

Ne prođe malo, lisica viče:

»Bjež'te, ja ću povratiti!«

Zeko ustade i reče:

»Ja mislim, da znam šta je to bilo.«

»Šta, pobogu brate?« upita medo.

»Ja mislim, da je nama vuk otrovao večeru!« povika zeko.

»Ijuuuu, šta to veliš?!« začudi se medo.

»Nego znate šta ćemo?« nastavi zeko. »Od sad, pa ubuduće, najbolje bi bilo, da prvo ja kušam hranu, pa ako vi vidite, da je sa mnom sve uredu, onda znate, da je večera zdrava i možete jesti, a ako primijetite, da nisam dobar, onda ćete znati da nam je večera zatrovana, te je nemojte jeste nikako!« »Dobri moj zeko, brate, ti bi stvarno to učinio za nas?« zajauče medo.

»Bih, medo brate, jer neko mora,« odgovori dovitljivi zeko.

»Nek ti bude,« promumlja oprezna lisica.

Naredno veče, oni će sjesti i oni će jesti. Prvo sjeda zeko i kuša od svakog jela pomalo. Malo pomalo, malo pomalo, zeko se najede i kaže:

»Ja mislim, da je ova hrana u redu, tako da možete slobodno jesti.«

I medo je sjeo, i medo je jeo, i jedi, jedi, jedi, jedi, pojede on sve. Lisici ne ostade ništa! I tako jedno veče, drugo veče, treće veče, lisica uvijek gladna, i šta će jadan, dosjeti se, ode ona potražiti vuka. Nađe vuka pred njegovom kućom. Prvo ga pozdravi, a onda odlučno upita:

»Reci ti meni, vuče, što si ti nama trovao večeru?«

»Molim! Ja?! Nije istina! Ko ti je to rekao?!« zaprepasti se vuk.

»Rekao mi zeko!«

»Zeko?! E, imam ja s njim nešto za popričati!« ljutito će vuk.

»Nisi jedini!« nadoveza se nakostriješena lisica.

I odu njih dvoje potražiti zeku. Nađoše ga na jednoj livadi usred cvjetale djeteline. Vuk ga prvo pozdravi, a onda podiže glas:

»Reci ti meni, zeko, što si ti rekao, da sam ja vama trovao večeru?«

»Ma nisam ja, vuče brate!« pođe se vaditi zeko.

»Ma šta nisi?!« skoči bjesno lisica i poleti na zeku! I zeko bjež'! I skoči na njega sad i vuk! I zeko bjež'! I bjež' bjež', bjež' bjež'! I od tada, pa sve do sada, od onoga dana, do dana današnjeg, zeko uvijek bježi kad sretne vuka ili lisicu!

Crtež: Omer Berber

Kako se crta pjesma

Poznati bosanskohercegovački pjesnik za djecu, Šimo Ešić, trebalo je da ovog proljeća bude gost društva »Ljiljan« i ljubitelja poezije u Sloveniji, ali je zbog zatvorenih puteva i izolacija to druženje odgođeno za jesen ili za vrijeme kad će biti moguća druženja. Zajedno bismo listali i njegova Izabrana djela, iz kojih bi nam naš gost čitao svoje najdraže stihove. A dotle, družićemo se na stranicama našeg časopisa, koje će ubuduće biti otvorene i za literaturu za djecu, i za jezik, jer ljepote bosanskog jezika najviše dolaze do izražaja upravo u poeziji.

Znamo da slikari crtaju kistom i bojama. A pjesnici? Pjesnici su ključari beskrajnog carstva riječi. I zato oni – ključ!, ključ! – otvore najljepša vrata i uzmu pregršte riječi. I onda tim riječima počnu »crtati« i ukrašavati svijet. Jer, svijet uvijek može biti bolji, svjetliji, ljepši. Jednu takvu knjigu naš gost Šimo »nacrtao« je riječima – stihovima, rimama. to je knjiga »Kako se crta sunce«.

Sve u životu počinje od mame, jer »majka nam je rodila i oči, i ruke, i srce, i pamet«, i zato i ova pjesmarica/slikovnica otvara svoje stranice pjesmom »Kako se crta mama«:

*Mama se crta najljepšim bojama,
koje imaš u svojoj pernici,
mama se crta kao najslađa
kocka šećera u šećernici...*

A onda, naravno, na red dolazi – tata. Otac, kojega je pjesnik »uvijek doživljavao kao visoko i snažno drvo«.

*Tata se crta pažljivo, vazdan,
jer tata ti je i drag i važan,
on mora biti visok ko jablan
i mora biti ko brdo snažan...*

A baka? Baka je, kako piše Šimo Ešić, toliko dobra i potrebna, da djeci nije dovoljna jedna. I djeca obično imaju po dvije bake.

*Baka se crta u većem bloku,
mada je nježna, krhka i mala,
baka se crta sa sijedom kosom,
sa klupkom vune i pet igala...*

A gdje sam tu ja? Javlja se djed, did. »On, istina, ne može trčati, ali

na njegovom koljenu mnogi od nas su imali prve časove jahanja.« Mnoge djede imaju i brkove. Ne toliko zbog ukrasa, koliko da bi unukama i unucima služile kao uzde, da se imaju zašto držati kad dihaju na koljenu.

*Djeda se crta ko vedri mudrac,
on zbori riječi važne i trajne,
djeda se crta ko stari drugar
koji znade čuvati tajne.*

Mogu se još, svakako, nizati riječi i o ostalim članovima porodice/obitelji/familije – bratu, sestri, ujaku/daidži i ujni/daidžinici, tetku i tetki, stricu/amidži i strini/amidžinici, ali se nikako ne smije preskočiti svoj dom, svoja kućica – svoja slobodica. Zato, nacrtajte i vi riječima svoju kuću. Pjesnik to čini ovako:

*Kuću nije crtati teško –
slažeš linije kose i prave,
oko nje nacrtaj poneko
drvo,
maleni put i dosta trave.*

*Na krovu uvijek nacrtaj
dimnjak
i dim kako se iz njega
mota,
tako će svako ko vidi
sliku
znati da u njoj ima
života.*

Želite li još saznati kako to pjesnik crta Tramvaj, Drvo, Sunce, Mjesec, Dugu, Pticu, Leptira, Pčelu, Tajnu, Ljubav, Igru, Zimu –

otključajte i sami pjesničku riznicu knjige »Kako se crta sunce«, pa i vi pokušajte »nacrtati« bar nešto od onoga što vas okružuje. Svoju baštu, svoju školu, svoju učiteljicu, svoga drugara, svoju simpatiju (samo da niko ne sazna), svoga psića, svoju macu, svoga pijetla koji vas budi da ne zakasnete u školu.

Možete nacrtati i Sreću.

Na kraju ovog zajedničkog čitanja knjige, koju svakako treba da imate i u svojoj biblioteci, pročitajmo/naučimo »Kako se crta sreća«:

*Sreća se crta, moj mali družo,
tek kada sretan budeš i sam,
sreća se crta raskošno, vedro,
tako da ne može stati u ram.*

*Sreća može da bude mala
i kratka kao bljesak u oku,
ali, svejedno, sreća se crta
u onom većem, najvećem bloku!*

Ilustracija: Omer Berber

Maske koje život znače

Prostorije društva »Ljiljan« postale su svojevrsna krojačka radionica u kojoj smo, volonteri, šili zaštitne maske i poklanjali ih onima kojima su i najpotrebnije.

Piše: Erna Alukić

Pojava corone u Sloveniji i prve informacije o manjku higijenskih i zaštitnih maski, podstakli su u Društvu bosanskohercegovačkog i slovenskog prijateljstva »Ljiljan« želju da pomognemo, pa smo odlučili, da uzmemo - iglu u svoje ruke. Zakazali smo urgentni sastanak i osnovali odbor, zadužen za organizaciju šivanja maski: Elvis Alukić (odgovorni vođa projekta), Erna Alukić (stručna pomoć), Emira Ičanović (zadužena za kreiranje maski), Vahida Solaković (koordinatorka šnajderica) i Mevlida Mahmić (zadužena za uređivanje i dezinfekciju radnih prostorija). Odlučili smo se da ćemo kreirati i šivati maske za višekratnu upotrebu, namijenjene zaposlenim i ostalom osoblju u zdravstvenim ustanovama i zavodima, te ostalim ranjivim grupama, kojima su u ovom teškom vremenu bile najpotrebnije.

Nisu to bile karnevalske ili ukrasne maske, nego – maske koje život znače. I tako, već u ponedjeljak, 30. marta, počeli smo sa šivanjem. Pritom smo morali poštovati sve odredbe Vlade u vremenu vanredne situacije i epidemije. Tako je u prostorijama radilo istovremeno najviše pet volentera, kojima se je svaki dan prije ulaska u prostorije izmjerila temperatura. Takođe su šnajderice morale nositi maske, zaštitne halje te zaštitna pokrivala za obuću. Pošto je bilo zanimanje za maske veliko, organizovali smo šivanje i u kućama.

Prve uzorke maski, a bilo ih je više od 1500, poslali smo na ocjenu stručnim osobama u UKC Ljubljana i DEOS Črnuče, koji su potvrdili, da su maske kvalitetne i da možemo nastaviti ovaj koristan i plemeniti posao. Bili smo, naravno, svjesni da naše maske ipak neće imati potrebnog certifikata, da bi se koristile i u većim zdravstvenim ustanovama, gdje je to bio uvjet. Ali da kvalitetno radimo, potvrdila je i Zdravstvena inspekcija, koja nas je odmah prve sedmice nenajavljeno posjetila i pohvalila našu čistoću, rad, dezinfekciju prostorija i poštivanje odredbe i zakona, a posebno su bili

iznenađeni našim odzivom, da široj javnosti pomognemo na volonterskoj bazi. Ovdje vrijedi napomenuti da, po nekim procjenama stručnjaka, jedna maska šivana u »Ljiljanu« može nadoknaditi oko 70 maski za jednokratnu upotrebu. Što znači, da možemo našu donaciju i naš rezultat uporediti sa oko 100.000 komada maski za jednokratnu upotrebu. Svima nam je jako dobro poznato kolika je to vrijednost u ovim trenucima na samom trgu.

Navodimo nekoliko većih organizacija, ustanova i pojedinaca kojima smo donirali maske: dom starijih DEOS Črnuče, Urgentni blok UKC Ljubljana – zaposlenima, dom starijih Bežigrad, radnici KPL, beskućnici i organizacija Kralji ulice, dom starijih Ljubljana Moste Polje – Štepanjsko naselje, dom starijih Vič Rudnik – Bokalce i Islamska zajednica u Sloveniji, i, naravno, članovi društva »Ljiljan« kao i ostali članovi porodica i prijatelji društva, kojima su maske bile najpotrebnije.

Ovom prilikom potrebne su riječi zahvalnosti svim krojačicama i krojačima, koji su u ovaj projekat uložili mnogo truda i vremena, a to su: Emira Ičanović, Vahida Solaković, Elizabeta Maleškić, Samila Čolić, Ajka Pehlić, Vaska Pehlivanović, Rezija Hadžić, Fatima Nahić, Hasija Botonjić, Aida Kalender Avdić, Ferid Avdić te Smail Garvanović.

Zahvaljujemo se svim članovima i članicama na ukazanoj volji, pomoći, angažiranosti, i svima drugima koji su nas na bilo koji način podržali u ovoj humanoj akciji, kako donacijom materijala koji je bio prijeko potreban za izradu maski, tako i novčanim donacijama. A takođe ne smijemo zaboraviti i na one članove, koji su svakodnevno neumorno donosili hranu našim vrijednim krojačicama, onima koji su pripomogli kod uručivanja maski, prijevozu opreme i pripremi prostorija, gdje se je za sve skupa uložilo ogromno vremena i truda.

Sretni smo, da još jednom možemo kazati – bile su to maske koje život znače.

Kulnote

Vokalna grupa
DeDer –

tradicija
višeglasnog
seoskog
pjevanja;
osavremenjena i tradicionalna
ručna radinost – zmijanjski vez i
keranje.

DeDer
Vokalna skupina

Piše: Maida Džinić Poljak

Bošnjačko omladinsko kulturno društvo iz Velenja je od oktobra 2018. do decembra 2019. izvodilo projekat „Kulnote“, kojeg su podržali Evropska unija, iz Evropskog socijalnog fonda, i Ministarstvo za kulturu Slovenije. a kojeg je uspješnog vodila Jasmina Imširović.

Kruna ovog projekta, u koji su se uključili i KUD „Zasavje“, Srpski KUD „Velenje“ i Društvo „Novus“, i koji je na više od 1000 časova osposobio 192 učesnika, vokalna je grupa DeDer koja je nastala i radila uz mentorstvo priznatih etnomuzikologa iz Bosne i Hercegovine. Mentorice Zorana Guja i Esmā Cerkovnik su djevojke iz Velenja učile višeglasno pjevanje koje je inspirisano bosansko-hercegovačkom seoskom tradicijom. Ta tradicija je veoma bogata ali se o njoj ne zna dovoljno. Osim muzike, učesnice radionica su osavremenile i tradicionalnu ručnu radinost - zmijanjski vez, tradiciju srpske zajednice koji je stavljen na listu UNESCO-a, te keranje, koje je tradicija bošnjačke zajednice u BiH. Tako je 20 učesnica radionice, pod mentorstvom Izete Softić i Hasibe Sejdinović, kombinujući keranje i zmijanski vez, izradilo prekrasne kompletne tradicionalnih nošnji u kojima su nastupile djevojke iz DeDera.

Keranje i zmijanski vez, tu povijesnu i kulturnu vrijednost Bosne i Hercegovine, na novi, futuristični način, uobličila je slovenska modna dizajnerka Sara Mikuž. Seoska tradicija Bosne i Hercegovine inspirisala je i spot koji je snimljen na video radionicama, a izdat je i CD sa pjesmama grupe DeDer. Osim sticanja digitalnih vještina, mladi su se učili i preduzetništva - kako da formiraju cijenu svog kulturnog produkta, kojeg će moći nakon ovog projekta plasirati na tržište, odnosno na koji način doći do kupaca te njihove ostvarenje ideje.

Zmijanjski vez

Banjalučko keranje

Zora sevdaha

Zora i Mujo Perenda uče nas da u ovom vremenu žurbe i otuđenja treba znati »stati i zapjevati«, vraćajući se onom najljepšem u nama.

Piše; Ismet Bekrić

Da bez »Sevdaha« nema sevdaha, ponovo je, svojim uspješnim nastupom na ovogodišnjoj regionalnoj smotri kulturno-umjetničkih društava iz Austrije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Slovenije, održanoj 2. februara u Kulturnom centru Doma Španski borci, dokazao naš »Sevdah« iz Ljubljane. A »Sevdaha« i sevdaha nema bez naših neumornih doajena **Zore** i **Muje Perenda**, koje je pjesma i igra i životno zblížila, tako da su postali onaj lijepi glas koji se daleko čuje. Glas o sebi, i o nama. O Bošnjačkoj kulturnoj zajednici, o društvu »Sevdah«, i

uopšte o kulturnim događanjima u kojima su na prvom mjestu folklor, sevdalinka, druženje, nastupi, prijateljstva. I sam naslov ove bilješke o ličnostima našeg kulturno-umjetničkog djelovanja želi simbolički kazati – da često bez zore nema ni dana i radovanja, a bez naše Zore nema – zore sevdaha. A i kad se razlije mjesecina, onda naš Mujo ne kuje samo »konja po mjesecu«, nego uvijek i nove programe i nastupe.

Zora i Mujo – Mujo i Zora, kako god hoćete, istinska su duša i radost i sevdalinke, i igre, i susreta, i saradnje, pa i onih svakodnevnih druženja uz kafu i lijepu riječ. Kao što su to ne samo u svome društvu, i sa mladim i sa starijim članovima, nego svugdje gdje sudjeluju u organizaciji programa.

Tako su bili srdačni domaćini i na ovogodišnjim BH Filmskim večerima u Ljubljani, kad su goste dočekali, i u svoje i u naše ime, pravom bosanskom kahvom/kafom i pravim bosanskim specijalitetima. A gosti iz Sarajeva rekoše, da takve baklave, kakvu pripremi Zora, teško možeš pojesti i na Slatkom ćošetu i Baščašiji.

Zora i Mujo sevdah osjećaju i nose »i u svojim genima«, i uče nas da u ovom često ludom vremenu otuđenja i usamljenosti treba »stati i zapjevati«, vraćajući se »sebi i onom najljepšem u nama«.

I zato im je sada i malo žao, teško, što je opšta situacija u svijetu i Sloveniji, u vezi sa virusom i epidemijom, malo zaustavila korak, probe i nastupe, ali se nadaju da će poslije svega u glasu pjesme, sevdalinke, biti još više ljepote.

Zora Perenda - duša sevdaha i „Sevdaha“

»Sevdah«, Ljubljana Stope prošlosti i budućnosti

Uspješan nastup na susretu folklornih, pjevačkih i muzičkih grupa manjina u Sloveniji

Piše: Zora Perenda

Susret folklornih, pjevačkih i muzičkih grupa društava manjinskih etničkih grupa Slovenije 2020. koji je, s naslovom **Stope prošlosti plešu budućnost** i u organizaciji JSKD, Območna izpostava Ljubljana, održan 2. 2. 2020, u Centru kulture Španski borci u Ljubljani, i ove godine je omogućio KUD-u »Sevdah« Ljubljana da pokaže domete svoje folklorne i pjevačke grupe. Predstavili smo tradicionalne bošnjačke igre i izvornu pjesmu te pjesmu koja se izvodi uz tevsiju. Folklorna grupa je izvela »Sijelo na vratniku« uz pjesmu »Na vratniku pod orahom« i igre tipične za Sarajevo i okolinu. Pjevačka izvorna grupa, te omladinska grupa su predstavili izvorne tradicionalne pjesme s područja Bosne i Hercegovine, te pjesme koje je naša vokalna solistka Sandra Ponjevič pjevala uz zvuke tevsije.

Sam regijski susret je svake godine pod stručnim

vodstvom, i ove godine su nam gospođa Eva Trampuš i dr. etnomuzikologije Vesna Bajič Stojiljkovič, svojim stručnim ocjenama ukazale šta još treba uraditi na području igre i pjesme. Nama, kao amaterskom ljubiteljskom društvu, koje želi očuvati tradiciju i kulturu i prenijeti je mlađim generacijama, to je svakako velika smjernica za naprijed.

Sama ocjena je podstrek za bolji i kvalitetniji rad.

Naša tradicionalna narodna izvorna pjesma, pjesma koja je nekad, u vrijeme kad nije bilo elektronike i interneta, bila nosilac poruka ljepote, ljubavi i svega drugog, jer pjesmom su se prenosile i slale poruke, da sve što je lijepo, i što se i do danas očuvalo, treba i dalje da se prenosi s koljena na koljeno....

Ponosni smo na našu grupu koja postoji od samog početka rada društva, i sa kojom smo prepoznatljivi u obilježavanju tradicionalnog ljetnog koncerta izvorne pjesme »Lijepa naša ljudska pesem«, koja okupi najbolje vokalne grupe i grupe društava svih manjinskih narodnih skupnosti kao i najbolje slovenske izvorne pjevačke grupe.

„Izvor“, Kranj Kapije prijateljstva i saradnje

Zavičajno društvo Plava i Gusinja »Izvor« u Kranju je organizovao kulturno veče na kojem je, uz prisustvo predstavnika nacionalnih parkova Triglav u Sloveniji i Prokletije u Crnoj Gori, predstavljena i knjiga »Kapija Prokletija« književnika Zuvdije Hodžića. Bio je to lijep povod da se razgovara i o turističkoj i kulturnoj saradnji između Slovenije i Crne Gore, te ovih čudesnih turističkih područja.

Programu su, uz brojne goste, prisustvovali i ambasador Crne Gore u Sloveniji Vujica Lazović, načelnik općine Plav Mirsad Bajraktarević i direktor NP Prokletije Admir Lalić. O ljepotama Prokletija govorio je i dokumentarni film, a izložba fotografija sa motivima ovog kraja u mnogima je pobudila želju da ga i posjete. *Ova ljepota ne može bez pjesme, bez slike, i zato je ona i stvaralački izvor nadahnuća* – kao da nam je govorio smiješak na licu profesora Skendera Bajrovića, predsjednika društva »Izvor« u Kranju.

Kapija Prokletija zato je i kapija druženja, prijateljstva, stvaralaštva i kulturne saradnje.

»Sevdalinka u srcu«

»Ljiljan« kroz sevdah obilježio Slovenski kulturni praznik

Piše: Mehmed Ponjević

Uz Slovenski kulturni praznik, 8. februar, u prostorijama Društva bosanskohercegovačko-slovenskog prijateljstva »Ljiljan« zaživjela je pjesnička riječ, ali u nešto drugačijem duhu, ovog puta u duhu sevdaha i tradicionalne bosansko-hercegovačke pjesme sevdalinke. Te večeri Društvo »Ljiljan« je ugostilo profesora harmonike Zilhada Džananovića iz Kranja, te njegove učenike iz Slovenije i Austrije.

Profesor Zilhad Džananović već niz godina svoje znanje o sviranju harmonike prenosi na mlade učenike, upućujući ih posebno u čari sevdalinke, koja je i jedan od temelja kulturne misije našeg društva. Jer, sevdah je duhovno bogatstvo našeg naroda. Na pitanje promotora ove večeri Mehmeda Ponjevića, šta je to što je njega, rođenog u Sloveniji, ponukalo, da se toliko posveti

sevdalinci, profesor Džananović je odgovorio, da je to "nešto" jednostavno došlo iznutra, a on se tome nije mogao oduprijeti. Sve priče o svome radu potkrijepio je knjigom "Sevdalinka u srcu", koju je obradio i prilagodio, da je svaki učenik (početnik) razumije.

U nastavku druženja predstavili su se i njegovi učenici solo sviranjem, za neke od njih je to bio prvi nastup. Na kraju su predsjednik društva »Ljiljan« Elvis Alukić i drag gost, bolje reći – domaćin, Zilhad Džananović obećali, da će ovakvih večeri u buduće biti više. Ovoj muzičkoj saradnji posebno su se obradovali mladi koji žele ulaziti u muzičku dušu i sevdalinke, ali i slovenskih narodnih pjesama.

»Bosanski dijamant«, Maribor Sjaj pjesme i igre

Maribor ima svoje kulturne i turističke bisere, a jedan od njih, svakako, ima i bosanski predznak – to je Kulturno-umjetničko društvo »Bosanski dijamant« koje značajno doprinosi bogatijoj kulturnoj slici ovog lijepog grada ispod Pohorja. U ovom društvu uspješno djeluju i folklorne grupe koje učestvuju na raznim susretima i smotrama u Sloveniji, Bosni i Hercegovini i dr. Tako je bilo i krajem prošle godine, kad su bili gosti društva »Merak« u Črnomelju.

»Bosanski dijamant« je zablistao i na sveslovenskoj smotri bošnjačkih kulturnih društava, u Medvodama kod Ljubljane. Ovo zatišje zbog izolacija teško im je palo, jer članovi ovog društva vole izlete i putovanja, o čemu govore i ove fotografije. Pošto je u času kad ovo pišemo najavljen kraj proglašene epidemije, u idućem broju našeg i vašeg lista sigurno će biti novih fotografija na kojima će nam »Dijamanti« mahati sa novih nastupa i izleta.

„Behar“, Kopar U gradu Mozarta i čokolade

Piše: **Dijana Harčević Ćatić**

Krajem zimske sezone članice i članovi folklorne grupe Kulturno-umjetničkog i sportskog društva „Behar“ iz Kopra boravili su u dvodnevnoj posjeti u Gornjoj Austriji. Na poziv KUD-a „Merak“ iz Altheima, 18. januara 2020. godine društvo „Behar“ učestvovalo je kao gost na smotri folklornog stvaralaštva bošnjačkih društava u Austriji.

Društvo „Behar“ na smotri je nastupilo sa dvije koreografije - „Jesi l' pošla Fato u šeher Saraj'vo“ i „Igre iz Podrinja“ - autora Vehida Polovine, pod mentorstvom Amara Sikirića i Esme Habibović. Kao gosti na smotri u okviru kulturnog dijela programa, pored austrijskih društava, nastupio je još KUD „Behar“ iz Münchena.

Drugi dan svoga boravka članice i članovi iskoristili su za ogled i obilazak kulturno-historijskih znamenitosti, kušanje kuharskih tradicionalnih dobroti i upoznavanje grada Salzburga i njegove bogate historije. Grada Mozartovih nota i čokoladnih divota.

Salzburg u prijevodu znači „grad soli“. Nastao je kao mjesto gdje se trgovalo sa solju koja se kopala i vadila u obližnjim rudnicima. Slično ili skoro isto baš kao i naša Tuzla, ako riječ prevedemo sa turskog na bosanski jezik. Ovaj podatak služio nam je kao izvor šala i pošalica dok smo savladavali Alpe na putu ka našoj mediteranskoj oazi - Kopru.

„Behar“ u Salzburgu

»Merak«, Črnomelj »Ritam Srca«

Izvjestava: **Namka Šumar**

Prvi mjeseci ove godine u Kulturno-umjetničkom društvu »Merak« u Črnomelju bili su u znaku priprema programa i nabavki nošnji za naše folklorne grupe. Cilj – da sakupimo sredstva i naručimo nošnje - u velikoj mjeri nam je uspio. Svaki član je dao svoj značajan doprinos, i sad se radujemo novim nastupima u novim nošnjama.

Sredinom februara, 15. i 16., pet članova društva učestvovalo je u radu seminara »Ritam Srca« u Sarajevu, na kojem smo naučili ono što nam je, kao početnicima, izuzetno korisno kako bismo još poletnije ulazili u svijet narodne igre. Seminar je bio namijenjen svim igračima, rukovodiocima umjetničkih folklornih igara i folklornih ansambala KUD-a. Stečena iskustva koristila su nam i u pripremi našeg učešća u priredbi pod nazivom "Razvajaj se v mestu", gdje mogu sudjelovati društva sa bilo kojega područja. Osim igara i nošnji, ovdje se na stojnicama mogu ponuditi i rukotvorine i kulinarika svoga kraja. A naše društvo »Merak« poznato je i po ponudi tradicionalnih jela Bosne i Hercegovine. Zna se, uvijek je merak družiti se sa članovima »Meraka«.

Sa seminara u Sarajevu

Proslava godišnjice djelovanja društva „Merak“

Naši Ljiljani na slovenskim planinama

Piše: Hasan Karajić

U društvu »Ljiljan« događa se uvijek nešto novo i zanimljivo. Nedavno je ustanovljena i s radom počela i Pohodniško – planinarska sekcija, koja uključuje sve generacije društva. Željeli smo to i ranije, ali je prije toga trebalo stvoriti i uslove.

Pohodništvo je, pored šetnje u ravnini, u blizini bivanja, moguće razvijati i do granice Nisko-gorja, oko 700 m nadmorske visine, ali Srednje-gorja do 1500 m.n.v. i Visoko-gorja do visine »krova Slovenije« (Triglav 2864 m.n.v.) zahtijevaju mnogo više stručnog znanja, snalažljivosti, prave opreme, orijentacije i prije svega iskustva u kombinaciji s odgovornošću. U društvu »Ljiljan« smo udružili Pohodništvo i Planinarenje u jednu sekciju. Pohodništvo je manje zahtjevno i manje naporno, ali za nekoga već dovoljno visoka granica rekreacije, dok planinarenje u Srednje-gorju i Visoko-gorju od pojedinca zahtijeva mnogo više.

Ideja nije došla preko noći, o njoj sam duže vremena razmišljao. Sama ideja, kao i prijedlog za realizaciju svega potrebnog za pokretanje, bila je predočena vodstvu društva 13. januara 2020., tako, da pobudnik ideje izvede sve potrebne, kako bi sekcija bila zvanično ustanovljena s potvrđivanjem svih ustanoviteljskih dokumenata u Izvršnom odboru društva, što je on i učinio na svome redovnom sastanku 28. januara 2020. Riječ je o: tekstu pisane upute za Pohodnike i Planinare, kodeksu sekcije (pravilima), Pohodniško – planinarskom planu aktivnosti, opisu idejnog plana, formularu evidencije članova sekcije, formularu za izvođenje pojedinačne Ture i pristupnici i pristupnim izjavama.

Izvršni odbor je potvrdio prijedlog zaključaka vezanih za pokretanje rada sekcije. Sve ovo je bilo potrebno, da bi sve bilo dorečeno, i da bi sav rad što bolje funkcionisao. Vođenje sekcije preuzeo je predlagatelj ideje o ustanovljavanju Hasan Karajić, koji je član još četiri sportska i kulturna društva u Sloveniji i BiH. Jedno od njih je i Planinsko društvo

Velika Kladuša. Postoji takođe i ideja o saradnji naše sekcije sa takvim društvima iz BiH. Na primjer, Planinarsko društvo Velika Kladuša ima u svom planu uspon na Triglav, 25. i 26. svgusta ove godine.

Sretni smo, da se tako naši »Ljiljani« mogu vidjeti i na slovenskim planinama, i da će i slovenske Planike (Runolisti) ukrašavati i bosanske vrhove. Ljubav prema planinama tako nas još više povezuje.

Sa prvih pohoda

Otišla ja naša Sada Zračila je dobrotom i blagošću

Elvis Alukić

April 2020. godine ostat će kao jedan od najboljih mjeseci u postojanju društva »Ljiljan«, kada je na ahiret preselila naša počasna, plemenita članica i saradnica **Sadeta Botonjić**, poznatija kao Sada. Bila je kao majka većini mladih u »Ljiljanu« u kojem je skoro od samog osnivanja, pa sve do zadnjeg dana svoga života. Bila je glavni oslonac Ali Botonjiću, dugogodišnjem predsjedniku ovog društva, i s punim pravom mogu reći, i jedna od najzaslužnijih da je »Ljiljan« uopšte i opstao i širio svoje laticе prijateljstva i kulture.

Bio je period u »Ljiljanu«, kada se došlo u situaciju da se društvo raspadne i totalno ugasi. Tada je društvo imalo prostorije u samskom domu na Pokopališkoj ulici i djelovalo u veoma slabim uslovima. Ale, koji je tada bio razočaran pasivnošću tadašnjeg rukovodstva, koje je društvo dovelo do samog raspada, nije želio ponovo preuzeti društvo i sve to breme ponovo preuzeti na svoja leđa. Ali Sada je bila ona koja ga je motivisala, da ne dopusti da se ugasi. Na njenu inicijativu, tada su Ale i rahmetli Sejad Redžić zavrtili rukave i »Ljiljan« podigli na noge.

Kroz sve godine, od kako sam poznao Sadu, shvatio sam da su ne samo taj potez nego i svi drugi pozitivni bili samo zbog jednog razloga, što je voljela nas omladinu, voljela je druženja, »Ljiljanova« sijela subotom gdje je nas je »razmazila« svojom kahvom sa pjenom i kolačima. Redovno je udahnjivala neku posebnu čistoću i ljepotu našim prostorijama, neposrednost i toplinu našim druženjima, pa čak i onda kad joj bolest i godine nisu to dopuštale. Zračila je, jednostavno, nekom dobrotom i blagošću, a riječi koje je izgovarala osjećali smo kao mehlem.

Ono što mi je ostalo najviše u sjećanju, upravo je ta dobrota jer naša Sada nikada, ni u jednom trenutku nije dala preko nas omladine, pa čak kad smo napravili poneki »belaj« u »Ljiljanu« i razljutili Alu do te mjere, da bi nam mogao pokazati vrata. Sada je bila uz nas, i gotovo uvijek je našla riječi koje smiruju i nalaze izlaz. Ali ne kroz vrata, nego kroz srca. Bila nam je kao druga majka, savjetovala nas i bodrila na svim nastupima. Koliko puta nas je znala nasmijati, pa i kad je »kao morala biti i stroga«. Znala je, da smiješak i blaga riječ, pa i ona u kojoj se našalimo, i na vlastiti račun, ima tu magičnu moć, da u svaki novi dan ulazimo sa još više energije i optimizma.

Kada sam preuzeo predsjedničku funkciju, rado me je savjetovala i u više navrata smo se znali ispričati ili uživo ili po telefonu, kada mi je nenametljivo davala pozitivne savjete, sve u dobrobit »Ljiljana«. Osjećala je potrebu da do zadnjeg dana bude u »Ljiljanu« aktivna na bilo koji način. Bila je jedna od rijetkih članica koja, kako kaže naš narod, nije imala »dlake na jeziku«. Posebno kad bi primijetila da neko nije sklon »Ljiljanu« i nama članovima, ili da nam je želio nešto slabo, tad bi mu pokazal gdje mu je »mjesto«.

Ogromnu ljubav je imala za dramsku sekciju, gdje je bila članica sve dok je imala snage i dok ju je zdravlje poslužilo a ponajviše je voljela zapjevati i družiti se s narodom.

Draga naša Sado, neka ti dragi Allah podari lijep džennet a tvojoj familiji sabur. Nedostajat ćeš nam, draga Sado, nedostajat će nam tvoje kahve, i dočekuše i razgovoruše, tvoji osmijesi i sva tvoja pozitivna energija koja nam je ulijevala snagu da dolazimo i radimo u »Ljiljanu« i budemo dio tvoga društva. Zauvijek ćeš ostati u srcima svojih »Ljiljanovaca«! Tvoja latica na našem cvijetu još blista i miriše!

Dio kulturne i društvene misije Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije, njegovih društava i stvaralaca, oživljavamo i na ovim fotografijama, »uhvaćenim« okom kamere i radostima susreta i druženja.

Priredio: Nihad Đozić

Ambasador BiH u Sloveniji Milorad Živković na BH filmskim večerima

Filmski gost iz Sarajeva Jasmin Duraković

Pevski zbor »Kombinat«

Nihad Đozić i Ines Tanović

Tanja Fajon, Kerim Dizdar, Mujo Perenda i Milan Brglez na otvaranju poslanske pisarne

Elvis Alukić, Josip Osti i Vera Bukić

Iz roda u rod: društva »Sandžak« iz Kamnika

Veče Josipa Ostija

Kerim Dizdar i Sead Jusić

Maida Džinić Poljak i »Zambak«

Ruža Mlač i Ibrahim i Inda Edhemović

Sa promicijhe knjige Idriza Selimovića

Izložbe u Ljubljani i Kopru Imaginacija boje

Otvora se i sve bogatiji likovni svijet naših umjetnika, koji svoje slike predstavljaju i na izložbama u Ljubljani. Amela Hadžimejlić, prof. Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu, izlagala je na Pedagoškoj akademiji u Ljubljani, Halida i Sead Emrić iz Bužima svoju likovnu »Summa Bosniacu« oživjeli su u galeriji Ekonomskog fakulteta u Ljubljani, dok će se akademski slikar Narcis Kantardžić, Dervenčanin koji niz godina živi i stvara u Celju, svojom izložbom uskoro predstaviti u galeriji Insula u Kopru.

Dubravka Pozderac Lejlić, Admir Ganić, Ismar Mujezinović, Zora Stančić, Amela Hadžimejlić, Mensura Burirdge i Narcis Kantardžić

Na izložbi Halide i Seada Emrića predstavnici BKSS i KBS

Halida i Sead Emrić